

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Lärande för integration

– En kvalitativ studie om att arbeta med nyanlända elever i förberedelseklass

Tuba Ahmed och Mariana Lefalk

LAU390

Handledare: Michael Walls

Examinator: Carl- Henrik Lyttken

Rapportnummer: VT12- 2450-01

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom Lärarprogrammet LP01

Titel: Lärande för integration - En kvalitativ studie om att arbeta med nyanlända elever i förberedelseklass

Författare: Tuba Ahmed och Mariana Lefalk

Termin och år: VT2012

Kursansvarig institution: (För LAU390/LAU395/LSÄ600: Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap)

Handledare: Michael Walls

Examinator: Carl- Henrik Lyttkens

Rapportnummer: VT12-2450-01

Nyckelord: nyanlända, förberedelseklass, pedagog, integration

Syfte

Studiens syfte med detta examensarbete är att undersöka två skolor som arbetar med nyanlända elever, och undersöka och intervjua pedagogernas om undervisning i relation till integration. Vad har de för förhållningssätt till integration i skolan och vilka metoder arbetar de med? Vi kommer att titta på styrdokumentet kring detta ämne.

Vi har utgått från dessa frågeställningar:

- Hur ser pedagogerna på sin undervisning för de nyanlända?
- Vilka metoder använder du som pedagog för elevernas integration?
- Vad finns det för möjligheter eller hinder för integration för dessa elever?

Metod

Vi har valt att använda oss av kvalitativa intervjuer med sex pedagoger som är verksamma i förberedelseklasser. Samt av tre deltagande observationer.

Resultat

Resultatet visade att det svenska språket har en stor betydelse för de nyanlända elevernas utveckling, lärande och integration. Samtliga pedagoger framhåller modersmålets betydelse i undervisningen för den nyanlända elevens kunskapsutveckling, en annan aspekt som visade sig under observationerna var att grupsamspelet spelar en stor roll i lärandets utveckling. Det sociokulturella perspektivet är grunden till undervisningen. Alla intervjuade pedagoger i denna studie anser att kultur och språk hänger ihop och alla värderade de sambandet mellan språk och kultur. De anser att modersmåls lärare måste ha goda kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället för att kunna hjälpa eleven med språket, ämnets kunskap och integrering. Pedagogernas uppgift är att hjälpa de nyanlända eleverna att komma in i det svenska samhället och de påpekar på vikten av att skriva in eleverna i en FBK samtidigt som en ordinarie klass för att underlätta elevernas integrering.

Förord

Vi har i huvudsak skrivit denna examensuppsats tillsammans. Alla analyser och intervjuer samt bearbetning av material har vi gemensamt arbetat med. Pedagogerna som har deltagit i vår studie har alla visat ett stort intresse för vårt valda ämnesområde och delgivit oss sina erfarenheter, kunskaper och tolkningar kring deras arbete med de nyanlända eleverna. Vi vill framföra ett stort tack till vår handledare Michael Walls på Institutionen för globala studier för hans stöd och uppmuntran. Vi vill även framföra ett varmt tack till Carina Carllund, språkhandledare på Göteborgs universitet för hennes genuina intresse samt entusiasm till vårt arbete. Hennes värdefulla kommentarer och synpunkter har hjälpt oss i vårt arbete med vår studie. Vi ser på vår uppsats som en rik erfarenhet som vi tar med oss ut i praktiken i vår blivande yrkesroll som lärare. Vi vill framföra ett hjärtligt tack till alla våra familjemedlemmar som var ett gott stöd i vårt skrivande. Avslutningsvis vill vi givetvis också tacka varandra för ett gott samarbete!

Göteborg
2012-05-16

Tuba Ahmed och Mariana Lefalk

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
2. Problemformulering, Syfte och Frågeställningar	7
2.1 Problemformulering	7
2.2 Syfte	7
2.3 Frågeställningar	7
2.4 Avgränsningar	7
2.5 Begreppsdefinition	8
Nyanlända elever	8
Förberedelseklass	8
Integration	8
3. Tidigare forskning och teoretisk anknytning	8
3.1 FN.s konvention	8
3.2 Sociokulturellt perspektiv som grund till undervisning i FBK	9
3.3 Språket som ett redskap för integration, modersmålet och svenska som andraspråk	10
3.4 Nyanlända elever med olika bakgrund	11
3.5 Förberedelseklassen som en start till integration	11
3.6 Hur ser pedagogerna på sin undervisning för de nyanlända?	12
3.7 Pedagogiska metoder för att underlätta elevens integrationsprocess	14
3.8 Vad finns det för möjligheter eller hinder för integration för dessa elever?	15
3.9 Råd och anvisningar	16
4. Metod	16
4.1 kunskapssyn	16
4.2 Val av metod	16
4.3 Samtalsintervjuer	17
4.2.2 Informantintervjuer	18
4.2.3 Observation	18
4.2.4 Textanalys	18
4.3 Urval	19
4.3.1 Trovärdighet	19
Informationskravet	19
Samtyckeskravet	19
Konfidentialitetskravet	20
Nyttjandekravet	20
4.4 Reliabilitet, validitet och generalitet	20
4.5 Beskrivning av Regnbågsskolan och informanterna	20

4.6 Beskrivning av Solhagaskolan och informanterna	21
4.7 Genomförande	22
4.8 Forskningsetik.....	23
5. Resultat och analys.....	23
5.1 Språket som ett redskap för integration	23
5.2 Vägen till integration via förberedelseklasser.....	26
5.3 Undervisnings metoder för de nyanlända eleverna.....	28
5.4 Hinder och dilemman för integration för dessa elever.....	31
6. Diskussion.....	32
6.1 Metoddiskussion	32
6.2 Resultatdiskussion.....	32
6.3 Relevans för läraryrket	34
6.4 Förslag till vidare forskning	34
Referenslista.....	35
Bilaga 1: Intervjuguide för lärare.....	37
Bilaga 2 Observation	38
Bilaga 3 Observation	39

1. Inledning

Varje elev behöver känna sig trygg och glad, fri från hot och stress.

Varje elev behöver känna sig omtyckt.

Varje elev behöver tro att hon har möjlighet att lyckas.

Varje elev behöver vara motiverad.

Utan dessa förutsättningar sker inte inläring.

(Ladberg, 2000, s.42)

Idag i Sverige är samhället mångkulturellt, där olika kulturer existerar parallellt och detta tar sig i uttryck i våra skolor runt om i landet. Som blivande pedagoger har vi tillsammans med våra framtida kollegor, en skyldighet att ge alla elever en anpassad undervisning enligt deras individuella förutsättningar och behov.

I en förberedelseklass går barn och ungdomar från olika delar av världen. Dessa grupper är en mycket heterogen grupp där ålder, nationalitet, skolbakgrund och andra erfarenheter skiljer sig mycket åt. De nyanlända har olika upplevelser från bland annat krig och flykt. Det gör att tiden i förberedelseklassen varierar och är anpassad till varje elevs förutsättningar och behov. Gemensamt för dessa elever är att de har kommit till ett nytt land med ett nytt språk. Eleverna kan inte tillgodogöra sig undervisning i en svensk klass därför placeras de i en förberedelseklass där arbetet främst är fokuserat på det svenska språket och samhället.

Vi anser att situationen för nyanlända elever i skolan är ett särskilt aktuellt samhällsproblem. Detta kan resultera i stigmatiserade problem där de nyanlända eleverna avviker från den egna samhällsnormen. Många nyanlända elever blir kvar för länge i förberedelseklasser, extra resurser bidrar till ökade kostnader för kommunerna. Utbildningspolitiken lägger sig bakom kommunernas beslut och väljer att ta bort förberedelseklasser för de nyanlända. I undervisningen i förberedelseklasserna sker ofta ett skapande och återskapande av attityder och uppfattningar. Skolan står inte fri från påverkan utan utgörs snarare en spegling av det omgivande samhället (Skolutveckling, 2007, s. 29). Vårt syfte är att fokusera på hur pedagogerna arbetar i relation till integration för de nyanlända. Vi undersöker inte lärande i sig, utan lärande för integration.

Under vår verksamhetsförlagda utbildning samt valbara kurser och specialiseringar under lärarprogrammet har vi kontinuerligt reflekterat och intresserat oss för vad som påverkar nyanlända barn och ungdomars lärande till integration. Vi har i en tidigare studie undersökt -tal, läs och skrivsvårigheter på skolor som tar emot nyanlända elever i vanlig klass och förberedelseklass utifrån ett lärarperspektiv. Vi har valt att undersöka elevernas villkor till lärande i relation till integration i en förberedelseklass utifrån pedagogernas syn på undervisning i vårt examensarbete.

Vi kommer att använda oss av den sociokulturella teorin till anknytning till den tidigare forskningen i vår studie.

2. Problemformulering, Syfte och Frågeställningar

I detta avsnitt redovisas uppsatsens problemformulering, syfte samt frågeställningar. Återkommande begrepp presenteras.

2.1 Problemformulering

Problemet i följande studie är att många kommuner väljer att ta bort förberedelseklasser för de nyanlända barn och ungdomar som kommer till Sverige. Skall de nyanlända barnen placeras i en förberedelseklass eller i en ordinarielklass från början? Vi vill undersöka pedagogernas synsätt om problemet, och förberedelseklassernas uppgift till integration, med utgångspunkt till pedagogernas sätt att undervisa i förberedelseklasser och vilka arbetsformer som används. Deras undervisning är av stor betydelse för invandrades integration i det svenska samhället. Vårt ämnesområde är viktigt eftersom invandrare och andra generationens invandrare är en utsatt grupp i dagens samhälle. Vikten av att hålla fast vid att man lär sig svenska är för att kunna ta del av och komma in i samhället. Språket används som ett starkt redskap inför elevernas integration, via språket banar de sin väg in i det svenska samhället. De nytillkommande eleverna betraktas framförallt som ett aktuellt samhällsproblem, men väljer kommunerna bort förberedelseklasserna så skapar detta nya samhällsproblem. Vissa kommuner placerar nyanlända elever direkt i ordinarie klasser medan andra kommuner ser vikten med FBK. Vårt syfte är att fokusera på hur pedagogerna arbetar i relation till integration för de nyanlända. Vi undersöker inte lärande i sig, utan lärande för integration.

2.2 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att undersöka två skolor som arbetar med nyanlända elever, och undersöka och intervjua pedagogerna om undervisning i relation till integration. Vad har de för förhållningssätt till integration i skolan och vilka metoder arbetar de med? Vi kommer att titta på styrdokumentet kring detta ämne.

2.3 Frågeställningar

1. Hur ser pedagogerna på sin undervisning för de nyanlända?
2. Vilka metoder använder du som pedagog för elevernas integration?
3. Vad finns det för möjligheter eller hinder för integration för dessa elever?

2.4 Avgränsningar

Fokus på vår studie ligger på pedagogernas syn på integrationen i förberedelseklasser genom undervisningen. Detta innebär att elevernas åsikter och delaktighet inte ingått och undersökningen begränsades. En annan avgränsning är att pedagogernas syn på kommunernas beslut att ta bort förberedelseklasser kommer inte att tas upp i denna studie. I intervjuerna valde vi att arbeta med två olika metoder. Den första metoden är en informantintervju där vi i förväg skickade ut frågorna samt meddelade pedagogerna om att intervjun spelades in. Den andra metoden är en samtalsintervju där pedagogen inte fick något utskick men meddelades om vilket ämne vi skulle beröra under samtalet. Studien kommer att stödja sig på internationell och svensk forskning som berör vårt ämne.

2.5 Begreppsdefinition

I det här avsnittet kommer vi att sammanställa en kort förklaring av olika begrepp för att få en översikt på ämnet. Vi har utgått ifrån olika källor för att tolka begreppen.

Nyanlända elever

En person som är född utomlands och har bott och varit folkbokförd i Sverige i upp till tre år räknas under sin första tid i Sverige som nyanländ. Det är ett begrepp som avser elever som anländer nära skolstarten eller under sin skoltid i grundskolan, gymnasieskolan eller särskolan. Enligt länsstyrelsen så har dessa elever inte svenska som modersmål eller så är det svenska språket bristfälligt. (Skolverket, *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*)

Förberedelseklass

Förberedelseklassen är avsedd för elever som precis har anlänt till Sverige. Eleverna har olika nationaliteter samt olika modersmål. Gemensamt för de alla är att de inte talar eller förstår det svenska språket tillräckligt (Bunar, 2010). Vi anser att eleverna får en introduktion och grundläggande svenskundervisning samt undervisning om det svenska samhället och dess kultur i förberedelseklasser. Förberedelseklasser förkortas FBK.

Integration

Det finns många olika förklaringar som kan ingå i detta begrepp. Bunar definierar integration så här: ”Dess grundläggande postulat rör invandrarnas möjligheter att aktivt delta i samhällslivet och på jämlika villkor i fördelningen av samhälleliga resurser” (*Skolan mitt i förorten, 2001, s.56*). Begreppet anpassas i denna studie som de nyanlända eleverns anpassning och känsla av tillhörighet från FBK till en ”ordinarie klass”. Integration innebär att man känner sig delaktig i samhället.

Interkulturellt förhållningssätt

Begreppet interkulturellt förhållningssätt är en läroprocess som innebär att elever i förberedelseklasser tillägnar sig redskap och kunskaper som underlättar deras introduktion i Sveriges mångkulturella samhälle. (Pernilla Mårtensson, Göteborgs universitet).

3. Tidigare forskning och teoretisk anknytning

I de rapporter och avhandlingar vi studerat belyses teoretiska perspektiv och här presenterar vi det övergripande perspektivet som valts att ha som teoretisk ram i vår studie”, det sociokulturella perspektivet”. Däremot redovisas en rad olika forskning som tar upp nyanlända elever som stödjer deras integrationsprocesser. Arbetet kommer att avgränsas med vad som menas med nyanlända elever och deras segregation i förberedelseklasser.

3.1 FN:s konvention

Alla barn som bor i Sverige har rätt till utbildning. Sverige har godkänt FN:s konvention om barnets rättigheter och åtagit sig förpliktelse att följa dess krav. I FN:s konvention om barnets rättigheter, artikel 2 står det att:

Konventionsstaterna skall respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av

något slag, oavsett barnets eller dess föräldrars eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, handikapp, börd eller ställning i övrigt. (Skolverket, Allmänna råd för utbildning av nyanlända barn och ungdomar, s. 5).

Enligt FN:s barnkonvention skall grundskolan vara gratis (Unicef). Den 1 april fanns det 1 626 asylsökande ensamkommande barn inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem (Migrationsverket). Barn och ungdomar kommer från hela världen med diverse erfarenheter och bakgrund. Några är ensamkommande barn. Med detta menar vi asylsökande barn eller ungdomar under 18 år som kommer till Sverige utan legal vårdnadshavare. I Sverige handläggs ansökan om asyl av Migrationsverket. Alla dessa barn och ungdomar tas emot av kommunerna som placerar dem i FBK vilket är en del av det obligatoriska skolväsendet.

3.2 Sociokulturellt perspektiv som grund till undervisning i FBK

Grundaren för den sociokulturella inriktningen var den ryske psykologen Lev S Vygotskij (1896-1934). Han menar att den sociala miljön samt samspelet mellan individer är viktiga för denna teori. ”Det är en kulturell teori, som beskriver hur människan skapar sina föreställningar om världen för att bli medveten” (Vygotskij, 1995, s.11). De centrala begreppen i teorin är kommunikation och språkanvändning.

Det sociokulturella perspektivet är i enlighet med vad skolverket menar med att skolan ska ta tillvara på elevens ämneskunskaper och utveckla dem, samt använda ett arbetssätt som förenar språkutveckling och lärande av ämnesinnehåll tillsammans med pedagoger och klasskamrater. Kommunikation, både muntlig och skriftlig är ett dagligt verktyg som förutsättningar till de nyanlända elevernas språkinläring samt betydelsen för integrering.

Författaren Pauline Gibbons, biträdande professor vid University of Technology i Sydney, har mycket bred erfarenhet av andraspråksundervisning i olika länder. Hon menar att ”Klassrummet ses som en plats där lärare och elever tillsammans skapar förutsättningar för förståelse och kunskap” (2009, s.36).

Roger Säljö är professor i pedagogisk psykologi och förespråkar att se på lärande och utveckling ur ett sociokulturellt perspektiv. Han menar att mänskligt lärande kommer i ett kommunaktivt perspektiv där människan samspekar och tänker tillsammans med andra i en gemenskap. Indirekt och direkt samspel mellan kollektiv och individ är medelpunkten för detta perspektiv. Vidare menar Säljö att människor använder sig utav sociokulturella redskap. Redskap är antingen intellektuella (språkliga) eller materiella (artefakter) (Säljö, 2000, s. 20-23).

”Genom att skaffa oss tillgång till olika kontextualiseringar av företeelser och händelser, blir vi i stånd att se hur de uppfattas och förstås i olika verksamheter och hur man kan agera” (Säljö, 2000, s.97).

Vygotskij och Säljö menar båda att socialisation innebär en lärandeprocess och de betonar att den viktigaste drivkraften i barns utveckling är det sociala samspelet. Via deltagande i kommunikation så tar sig individen till nya sätt att tänka, resonera och handla (Säljö, 2000, s.115). Vygotskij var social konstruktivist och menar att vi upplever lärande via symboler/tecken som exempelvis språk, relationer och miljö. Ett barns individuella historia och kultur är startpunkten för den sociokulturella historiska processen. Från dagen då man föds lever man i ett socialt sammanhang där språket och kulturen är redskap för kommunikation samt tänkande och medvetande (Imsen, 2006, s. 50). Lärandet för en elev

enligt Vygotskij sker i en social miljö i dialog med lärare och klasskompisar förutsatt att eleven själv är aktiv.

3.3 Språket som ett redskap för integration, modersmålet och svenska som andraspråk

Modersmål eller förstaspråk är det språk som en person först lär sig att prata som barn. Barn tillägnar sig ett språk och detta språk ger en start till omvärldens sociala förbindelse. Många har idag uppfattningen att man enbart kan ha ett modersmål, men en person kan ha flera olika modersmål som personen lär sig samtidigt till exempel genom att ha föräldrar som talar olika språk. När personen lär sig ytterligare ett språk efter att modersmålet har etablerats, så klassificeras det som ett andraspråk eller främmande språk. Ett andraspråk lärs in i den miljön där det nya språket talas till exempel vid invandring eller i ett mångspråkigt samhälle. Bjar anser att forskarna lyfter fram ytterligare en aspekt av modersmålsundervisningen. När man får utveckla sitt modersmål väl i skolan det är inte bara bra för elevens självbild, kunskap och sin bakgrund utan för att kunna kommunicera med andra som har samma modersmål". Det har även visat sig att en elevs kunskapsinhämtning i flera av skolans ämnen fungerar bättre om modersmålet är starkt. Detta gäller främst om man börjar med modersmålet tidigt och läser regelbundet under längre tid. Lindberg säger att "tidig kontakt med flera språk i barndom kan ha positiva effekter bl.a. för individens kognitiva utveckling och begreppsbyggnad samt för den analytiska förmågan". (Bjar, 2006, s 57)

Cummins i Gibbons (2006) anser att det oftast tar ett till två år för en andraspråkselev att lära sig ett nytt språk och behärska det i vardagssituationer, men när det gäller ett "kunskapsrelaterat språk" behöver en elev fem till sju år att komma till den nivå som infödda elever (2006, s, 22). En annan viktig aspekt som hon resonerar kring är att språk- och kunskapsutveckling går hand i hand och att det är viktigt att inte förenkla ämnesinnehållet utan att istället kognitivt utmana den flerspråkiga eleven. Självklart behövs även då stöttning från modersmåls läraren och läraren i svenska som andraspråk. Alla lärare bör enligt Gibbons sträva efter att utveckla strategier som hela tiden utmanar och utvidgar elevens språk i olika kontexter (2002, s. 29). Eleverna stöts genom samarbete mellan lärare/elever och föräldrar för att uppnå den närmaste utvecklingspotentialen. Gibbons beskriver i sin bok *Stärk språket, stärk lärandet* begreppet som Scaffolding och det kallas även för "byggnadsställning" (2002, s.28). Dysthe menar dessutom att detta begrepp är ett stöd inom den närmaste utvecklingszonen. (1996, s.69,82). Författaren tar upp i sin bok vikten av att elever med ett annat modersmål så långt som det är möjligt integreras i den ordinarie undervisningen. Det är en rikedom att kunna många språk, det är lättare att lära sig svenska om barnet först lär sig modersmålet bra. Pedagog Louise Bjar menar att två och flerspråkiga elever har lätt att växla mellan olika språk och utvecklar sitt verbala tänkande men för att nå skolrelaterade språkfärdigheter på ett andraspråk så har forskning visat att det tar mellan fem och tio år att utveckla detta. (Bjar, 2006, s.57 -58).

Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga. (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 11, s.9). Pernilla Mårtensson, Universitetsadjunkt för Institutionen för didaktik och pedagogisk profession på Göteborgs universitet påpekar att enligt senare forskning så lär man sig språket bäst om det sker samtidigt med en annan inlärning. "Man måste ge pedagoger verktyg att arbeta parallellt med språkutveckling och ämnesundervisning i FBK" (Föreläsning, Göteborgs universitet, 2011).

Gunilla Ladberg är beteendevetare inom ämnet pedagogik, fil. Dr, författare och har arbetat i många år med ämnen som berör barns utveckling. Hon håller i föreläsningar och kurser om språkinläring, flerspråkighet och pedagogik. Hon anser att språk, integration samt kommunikation är alla aktuella ämnen i olika debatter i samhället. Hon belyser att språket har fyra funktioner och dessa är: Att uttrycka identitet, att förmedla kultur, att kommunicera, att tänka och lära (2000, s.124). Vidare menar hon att *"Modersmålslära kan vara en brobyggare"* (2000, s, 191). Modersmålet integreras med övrig undervisning, det innebär att på det här sättet "bygger man broar". Eleverna tillägnar sig sociala läroämnen i KBK. Ladberg lyfter fram att eleverna tillägnar sig en "social bas" av de normer och vanor parallellt med språket. (2000, s. 138).

Lillian Nygren Junkin, Lektor för svenska/nordiska språk och svenska som andraspråk på Institutionen för svenska språket på Göteborgs universitet menar att modersmålet har en avgörande roll när det gäller språk- och kunskapsutveckling för de nyanlända eleverna. *"Språkfärdigheten i svenska kan vara direkt beroende av i vilken mån modersmålet fått möjlighet att utvecklas till en åldersmässigt adekvat nivå. Forskningen idag visar ju entydigt på att ett väl utvecklat modersmål är den bästa grunden för ett väl utvecklat andraspråk"*.(Föreläsning, Göteborgs universitet, 2011).

3.4 Nyanlända elever med olika bakgrund

I en förberedelseklass går elever från olika delar av världen med olika sorters förutsättningar. De kommer från olika kulturer, är i olika åldrar och har olika skolbakgrund. De nyanlända har olika förutsättningar och olika upplevelser från bland annat krig och flykt, därför är det betydelsefullt att tiden i en förberedelseklass är anpassad till elevernas förutsättningar och behov. Gemensamt för dessa elever är att de har kommit till ett nytt land med ett nytt språk och en ny typ av skola. De har inte tillräckliga svensk-kunskaper för att kunna följa eller tillgodogöra sig undervisning i en svensk klass. Därför placeras de i en förberedelseklass där arbetet främst är fokuserat på det svenska språket och samhället. Eleverna uppmuntras i FBK i att känna stolthet över sin bakgrund och sitt modersmål. Gibbons menar att barnen med flerspråkighet är något som berikar samhället och att de lyftas fram som en resurs istället för som ett problem. Ofta förklaras nyanlända elevers problem med att de beror på elevernas kulturella bakgrund utan att reflektera över faktorer som undervisningen eller hur eleven har det socialt i skolan.

3.5 Förberedelseklassen som en start till integration

Enligt skolverket är *Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Skolan är en social och kulturell mötesplats som både har en möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som arbetar där.* (Lgr11, s.7).

Gibbons skriver om det som Skolverket nämligen menar att det är skolans och lärarens ansvar att ge de nyanlända eleverna möjligheter att utveckla sitt andraspråk. Vidare menar hon att det finns tre grundprinciper för tillvägagångssättet. Dessa är:

1. Man bygger vidare på det eleverna har med sig till skolan. Till exempel: språk, kultur, förståelse och tidigare erfarenheter
2. Man utgår från kursplanen för att ge eleverna språkligt stöd. Ge dem möjligheter att lära sig tillsammans med sina klasskamrater och i samarbete med pedagogerna.
3. ”Viljan” att låta eleverna ”överta” ansvaret för de nyförvärvade kunskaperna.(Gibbons, 2006, s, 185-186)

Detta sätt styrker Bunar när han skriver att de faktorer som gynnar de nyanländas integrering i FBK är att det finns pedagoger och klasskamrater som engagerar sig och hjälper till. (2010, s.51).

Barnforskaren Caroline Liberg skriver i sin bok *Hur barn lär sig läsa och skriva* om vikten av att ha ett socialinteraktionistiskt perspektiv där individens kommunikativa förmåga främjas via sociala samspel (Liberg, 2006, s.20). Detta för att de skall få tillhöra en klass och för att de själva kan bilda sig ett kontaktnät så att de i sociala, kommunikativa naturliga sammanhang kan öva sig på det svenska språket. Cummins (2000) menar, enligt Gibbons (2006) att det finns *fyra nyckelområden* som skolan bör ha i sin verksamhet som en start till integration för de nyanlända eleverna.

- Ett aktivt deltagande från föräldrarna och närsamhället.
- Kulturellt och språklig integrering.
- Bedömning/utvärdering.
- Pedagogik.

Den första punkten behandlar elevernas stöttning i andraspråket i de ordinarie skolämnena i anknytning med stöttning i modersmålet.

Den andra punkten innebär att pedagogerna använder olika strategier och modeller för språkinläring och kunskapsundervisning på olika språk.

Den tredje punkten är att skolans sociokulturella klimat där eleverna skall känna sig delaktiga i samspel med andra samt att ge vikt till deras tidigare erfarenheter.

Den fjärde punkten fokuserar på hur man i verksamheten kan arbeta med språk- och kunskapsutveckling tillsammans med andraspråks elever i klassrummet (2006, s.30-31).

Bunar lyfter fram att integration betecknar de sociala processer och relationer som pågår mellan olika grupper för att samverka till att skapa ett funktionellt samhälle. Vidare menar han att integrationsarbetets viktigaste mål bör vara att jämlikheten främjas och de nyanlända eleverna skall få tillgång till en undervisningsstandard som är jämlikt med vad klasskamraterna i en ordinarie klass får tillgång till. (2001, s. 66 och s. 69).

3.6 Hur ser pedagoger på sin undervisning för de nyanlända?

Alla barn och ungdomar i Sverige skall enligt Skollag (1985:1 100) kapitel 2, få tillgång till en likvärdig utbildning och det är samhällets och skolans skyldighet att förse eleverna med detta. Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11) gör gällande att skolans undervisning ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper (Lgr 11, s.8).

Nihad Bunar har i många år forskat på skolpolitiken och de nyanländas villkor kring lärande. Han är studierektor för forskarutbildning, Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen i Stockholm. Docent Bunar har i uppdrag av Skolverket forskat kring hur undervisningen för de nyanlända organiseras. Forskningsrapporten heter *Nyanlända och Lärande – en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*. Bunar menar att förberedelseklassen är den gemensamma nämnaren för de nyinvandrade eleverna och att de är nybörjare i den svenska skolan (2010, s.9). Bunar konstaterar att FBK skapar trygghet för de nyanlända eleverna men påpekar samtidigt om risken för segregation. Vidare anser han att kommuner har olika modeller och saknar riktlinjer som gäller för alla. Intagningsreglerna i skolorna måste justeras för att få en grund till integration. Bunar skriver att det finns definitioner på vad som anses som en nyanländ, dessa är:

” /... tre faktorer som måste finnas med samtidigt om en elev skall betraktas som nyanländ och som sådan vara föremål för en specifik skolintroduktionsplan: en elev anländer nära skolstarten eller under sin skoltid (grundskola och gymnasiet); en elev har ett annat modersmål än svenska; en elev behärskar inte svenska språket (särskilda behov)” (2010, s.14).

Olga Dysthe är en forskare som delar Vygotskij sociokulturella syn. Hon anser att lärande sker genom deltagande samspel där språk och kommunikation är grundläggande element i läroprocesserna (Dysthe, Olga, 2003, *Dialog, samspel och lärande*, sid. 31). Dyste menar i enlighet med Vygotskij att genom interaktion med vuxna och kamrater kan eleverna utvecklas i läroprocesser. Undervisningen skall utgå ifrån individens nivå och ligga inom den närmaste utvecklingszonen så att eleven kan nå en högre potential. Resultatet visar sig genom att eleven klarar saker på egen hand. (s.81) Även Gibbons styrker detta genom att skriva att grunden för ett barns utveckling sker i zonen för det vi kallar för *närmaste utvecklingszonen*. Det som ett barn klarar själv utan hjälp och det som barnet kan göra tillsammans med en mer erfaren person (2006, s.26).

Pedagogerna har ett interkulturellt förhållningssätt gentemot sina elever. Det är en läroprocess som innebär att elever i förberedelseklasser tillägnar sig redskap och kunskaper som underlättar deras introduktion i Sveriges mångkulturella samhälle.

Knud Illeris, verksam som professor i livslångt lärande, författare och medlem i The International Hall of Fame of Adult Education i USA definierar att lärande är enligt följande: ”Lärande är varje process som hos levande organismer leder till en varaktig kapacitetsförändring som inte bara beror på glömska, biologisk mognad eller åldrande” (2007, s.13). Vidare menar författaren att det finns två grundläggande processer som måste vara aktiva för att människan skall lära sig något. Den första är samspelet mellan individen och omgivningen. Den andra är den individuella psykologiska bearbetningen och tillägnelsen av impulser i samspelet integreras med individens tidigare lärande. (s.37).

Enligt Illeris sker lärande på tre plan:

1. Innehållsdimensionen: Man skaffar sig kunskaper, förståelse och färdigheter.
2. Drivkraftsdimensionen: Man inbegriper känslorna och genomgår en personlig utveckling.
3. Samspelsdimensionen: Man samspelar med omgivningen och interagerar i ett socialt sammanhang via handling, kommunikation och samarbete. Samspelsprocessen mellan innehåll,

drivkraft och omvärld är betydelsefulla faktorer för lärande anser Illeris. (2007, Kapitel 6). Vidare belyser Illeris att det finns fyra olika procedurer som är lämpade för undervisning och dessa är:

- Ämnesinriktade tillvägagångssätt
Vilket innebär att förmedla och leda till läroresultat som handlar om kunskap, färdigheter, mening, generella kulturella eller metodinriktade förståelser.
- Problemorienterat tillvägagångssätt
Man utgår från ett eller flera problem i ämnesinnehållet och kopplas till utvecklandet av personliga egenskaper.
- Upplevelseinriktade tillvägagångssätt
Läroresultat som har att göra med utvecklandet av personliga egenskaper där aktiviteten utgör det centrala.
- Praxisorienterat tillvägagångssätt
Förmedla läroresultat av både mer traditionellt och personlighetsutvecklande karaktär, praktikförlopp av skiftande karaktär (2007, s. 286-288)

Det saknas nationella riktlinjer på hur man på bästa sätt arbetar och undervisar nyanlända barn och ungdomar, därför är det upp till varje kommun och enskild skola att avgöra hur man skall bedriva detta i förberedelseklasserna. Skolverket har däremot år 2008 skrivit ett häfte som stöd till alla som kommer i kontakt och arbetar med de nyanlända eleverna. Häftet heter: *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*. I häftet kan man läsa om olika definitioner, begrepp, råd om mottagande av de nyanlända eleverna samt introduktion, råd om individuell planering i undervisningen, uppföljning och utvärdering.

3.7 Pedagogiska metoder för att underlätta elevens integrationsprocess

En kartläggningmetod som används i FBK heter Nya språket lyfter. Den bygger på Caroline Libergs forskning. Hon är professor i utbildningsvetenskap med inriktning mot läs- och lärprocessor. Liberg är intresserad av hur barn lär sig läsa och skriva. Diagnosmaterialet utvecklades i svenska och svenska som andraspråk 2002. Skolverket ligger bakom materialet och deras observationsschema ger en grundläggande bild över elevers språkutveckling med särskild tonvikt på läsutveckling. Man fokuserar på kommunikation, förmågan att uttrycka sig, lyssna på andra samt läs och skriva. Varje delområde resulterar i fyra avstämningar A-D.

”Nya språket lyfter: är ett bedömningsstöd för grundskolans tidigare årskurser för lärare i ämnena svenska och svenska som andraspråk och kan användas i samarbetet med modersmåls lärare. Materialet är ett stöd för bedömningen av elevers språkliga förmågor i enlighet med kursplanerna i de båda svenskämnena”. Enligt skolverket så har detta diagnosmaterial reviderats i enlighet med Lgr11.

För att stödja elevers kunskapsutveckling i matematik så används bedömningsunderlaget BeMa. (BeMa- **B**edömningsunderlag i **M**atematik). Här ligger fokus på begrepps förståelse inom olika kunskapsområden i matematik. Eleverna uppmuntras att arbeta utifrån sin nivå tillsammans med klasskamraterna för att utveckla sitt kunnande. Detta i enlighet med det sociokulturella perspektivet.

Gibbons skriver i sin bok att den sociokulturella teorin är en social företeelse, inte individualistisk. En individs språkutveckling är en produkt av undervisningen vilket resulterar av individens sociala, historiska och kulturella erfarenheter. Hon menar att det sociala sammanhanget är betydelsefullt för

barnets biologiska förutsättningar till att lära sig språk. Vidare menar hon att integrera ett språk kräver en tydlig och systematisk planering och uppföljning av pedagogerna i samspel med modersmåls lärarna och vårdnadshavarna. (2006, s.24-26)

3. 8 Vad finns det för möjligheter eller hinder för integration för dessa elever?

”När vi uttrycker oss på ett andra språk är det oftast lättare att tala med människor som vi känner väl och trivs tillsammans med än med främlingar i ett mer formellt sammanhang” (Gibbons, 2006, s, 17).

Detta innebär att de flesta av andraspråkseleverna tillbringar sin skoltid tillsammans med klasskamrater som behärskar det svenska språket på samma nivå med stöd från andraspråkslärarna och modersmåls lärarna. Gibbons anser att språket används i olika sammanhang, t.ex. *social kontext* där den kulturella kontexten tillsammans med situationskontexten bildar ett sammanhang. Vidare påpekar hon att språkinläringen för de nyanlända eleverna har en utvecklingsprocess som liknar det som ett litet barn lär sig att tala. *”Här och nu språket ”* reflekterar till föremål och händelser i den omedelbara närheten tillsammans med kroppsspråket som inkluderar gester och miner (2006, s.18-19). En nackdel för pedagoger i ordinarielklasser, är att många av dem aldrig har fått möjlighet att gå en kurs i andraspråksutveckling för att stödja dessa elever i deras språkinläring. Gibbons påstår att enbart låta andraspråks elever följa den ordinarieundervisning är inte lösning på problemet. (2006, s.23-24).

Skolinspektionen har granskat kvaliteten i utbildningen för de nyanlända eleverna i 14 kommuner och 34 skolor. Rapporten heter *Utbildning för nyanlända elever – rätten till en god utbildning i en trygg miljö.*(2009:3). Rapporten visar att undervisning i avskildhet motverkar integration. De nyanlända placeras i FBK där resultaten visar att undervisningen är enhetlig samt att eleverna spenderar sin tid där för länge. Det största misstaget enligt granskningen är att de nyanlända eleverna inte integreras med de elever som redan finns på skolan. Vidare hänvisar rapporten att det saknas gemensamma riktlinjer, kompetensutveckling och diskussioner i kommunerna om hur undervisningen skall organiseras. Kompetensutbildningen omfattar pedagogernas förhållningssätt på hur de bemöter elevernas behov. Bland personalen saknas i många skolor kunskap om de nyanlända elevernas rätt till utbildning, vilket leder till att de gällande styrdokument inte alltid tillämpas.(2009, s.6 – 7).

Bunar argumenterar om hur de nyanlända elevernas trygghet skapas genom en placering i förberedelseklasser men risken för att de inte integreras med övriga elever på skolan tillkommer och uppstår som ett problem. Detta i likhet med Bunar som menar att det är tveksamt om integrationen lyckas bättre om dessa elever slängs in i ordinarielklasser eftersom känslan av utanförskap kan förstärkas. (Bunar, 2010). Enligt Bunar visar forskning att man uppfattar elever med svensk bakgrund som ”normala”, medan elever med utländsk bakgrund är ”avvikande”. (2010, s, 25)

Enligt Gibbons (a.a.) menar Cummins att tid och möjlighet att lära sig skolans ämnesspecifika språk är av betydelse för de nyanlända elevernas språkutveckling. (2006, s.23).

Illeris lyfter fram att det finns olika hinder för lärande. I studien nämner vi fellärande och försvar mot lärande.

- **Fellärande**
Undervisningen som innehållsligt inte motsvarar det avsedda eller det som har förmedlats där eleverna inte klart kan fastställa vad som är rätt eller fel.
- **Försvar mot lärande**
Detta kan ske på olika sätt, till exempel försvar mot förändringar som kan påverka elevernas läroprocesser. Det får inte ske en enorm förändring i lärandet utan det skall ske successivt. Bjud inte eleverna på en stor mängd av ny information (2007, kap. 9).

3.9 Råd och anvisningar

Kommunerna har olika sätt att utbilda de nyanlända eleverna men Skolverket har ett underlag som heter *Allmänna råd för utbildning av nyanlända barn och ungdomar*. Detta är rekommendationer om hur lagar, förordningar och föreskrifter för eleverna i skolan bör tillämpas. Man får en introduktion i begreppet nyanländ och allmänna råd om mottagandet och inskrivningen av nyanlända elever. Rutiner är viktiga att fastställa, följa och upplysa vårdnadshavarna om. Materialet ger skolpersonal, skolhuvudmannen och verksamhetsansvariga som arbetar med de nyanlända eleverna ett stöd i deras planering att genomföra en utbildning som motsvarar mot deras förutsättningar och individuella behov (Skolverket, 2008, s.1). Gällande den individuella planeringen så hänvisar Skolverket till att man kartlägger elevens skriv och läsförmåga samt språkkunskaper som modersmålet, andra språk och svenska. Man skall kartlägga elevernas förståelse av begrepp och deras förmåga till problemlösning. Skolans uppgift är att ta tillvara på elevernas ämneskunskaper och utveckla dem.

Man bör ha klara rutiner till genomförandet och uppföljningen i form av dokumentation och pedagogerna bör vara beredda på att förändra sin organisation. Det poängterar att man bör ha en god relation till vårdnadshavarna för att informera dem om skolans verksamhet för att de aktivt skall kunna följa sitt barns skolgång (s.12). I Skolverkets allmänna råd för nyanlända (2008b) står att skolan ska ta tillvara elevens ämneskunskaper och utveckla dem, samt använda ett arbetssätt som förenar språkutveckling och lärande av ämnesinnehåll. Skolan ska genomföra kartläggning kontinuerligt genom samtal med eleven och föräldrarna och vara beredda att förändra sin organisation. Kommunen bör se över behovet av och tillgången på modersmåls lärare.

4. Metod

I den här delen beskrivs metodvalet därtill motivering, urval samt intervjuer, genomförande, observation, textanalys och etiska överväganden som har använts i studien. Frågeställningarna har legat till grund för val av metod och utformning av frågor.

4.1 Kunskapssyn

Studien grundas i en hermeneutisk kunskapssyn. Detta genom att formulera forskningsproblemet, problematisera, datainsamling samt analys och tolkning. Utifrån tidigare erfarenheter begriper och förstår man texter och därtill tolkar man dem. (Essaiasson & Giljam & Oscarsson & Wägnerud, 2012, s. 221-222)

4.2 Val av metod

Det empiriska material som används i presentationen av arbetet bygger på intervjuer och observationer, där vår förhoppning har varit att uppnå en ökad förståelse kring pedagogernas förhållningssätt eller rättare

sagt, synsätt till integration i en FBK. Uppsatsen byggde på en kvalitativ forskningsstrategi där data samlades in. För att bestämma metodval tog vi hjälp av Kvale & Brinkman (2009) bok *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Staffan Stukáts (2005) bok *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap* samt *Metodpraktikan* av Essaiasson & Gilljam & Oscarsson & Wängnerud (2007).

Undersökningsmetoderna har varit att analysera befintliga dokument samt att göra kvalitativa intervjuer och sedan analysera vad som framkommit i dessa. Vi har tagit del av olika rapporter, litteratur, och läst oss in på vårt ämne för att vara väl förberedda och pålästa. Vi skickade ut enkla, raka frågor i god tid till fyra pedagoger där vi samtidigt informerade dem att intervjuerna skulle spelas in. Utskicket av frågor i förväg gav oss ett rikt material där de intervjuade informanternas praktiska färdigheter, egna erfarenheter samt personliga omdömen och åsikter presenterades genom att de fick förbereda sig (Kvale & Brinkman, 2009, s. 33). Detta överensstämmer med Essaiasson m.fl som menar att man kan få ett mer kvalitativ resultat genom att använda denna metod men påpekar samtidigt risken att svaren inte blir helt sanningsenligt eftersom informanterna fått extra tid att ta reda på information kring frågeställningarna (2007).

Kvale menar att man kan få ett mer kvalitativ resultat genom att använda denna metod men påpekar samtidigt risken att svaren inte blir helt sanningsenligt eftersom informanterna fått extra tid att ta reda på information kring frågeställningarna.”Intervjun som metod dyker gärna upp som ett första alternativ-”intervjua kan man ju” – men glöm inte att fundera länge på om inte en annan metod kan vara riktigare och mera relevant”. (2005, s, 36)

Nackdelen med en kvalitativ kan vara att man generaliserar resultaten. Fördelarna är att man går in på djupet i problemet och det blir lättare att dra slutsatser. Vi valde att inte undersöka vårt syfte med en kvantitativ metod eftersom det innebär att vi skulle ha fått in en mångfald av data från en bredare studiegrupp, vilket också innefattar siffror och statistik och det var inte det resultatet som vi eftersträvade med vårt insamlade material.

Två pedagoger fick inte i förväg veta frågorna men via kontakt per telefonen så fick de veta vilket ämne vi skulle samtala om. Vi är medvetna om den extra tid informanterna hade på sig att förebereda sig inför intervjuerna kan försköna resultatet, därför valde vi att samla in materialet på två olika sätt. Vi ville undersöka om det fanns några likheter och skillnader mellan informanterna som fick frågorna i förväg respektive de som inte fick något innan.

Vi valde samtalsintervjuer och informantintervjuer. Att använda sig utav två olika sätt är att få pröva på att lösa olika problem med olika metoder vilket även Stukat påpekar. Det finns många fördelar att använda sig utav olika metoder kring intervjuer. Det behöver inte handla om enbart en metod. Stukat menar att forskning kan kombineras genom det som är mest relevant (2005, s. 36). Vi anpassade vår datainsamling under arbetets gång. Vi skriver vår metod i anknytning till en hermeneutisk syn.

4.3 Samtalsintervjuer

Samtalsintervjuer är en form av respondentundersökning där svarspersonerna ges möjlighet till att uttrycka sina egna upplevelser, uppfattningar och tankar utifrån sina egna vardagserfarenheter. Essaiasson m.fl menar att man via denna metod kartlägger människors uppfattningar inom ett visst område och de tolkningar som görs därefter (2007, s. 220). Genom dialog uppstår kommunikation och överensstämmer med vad Essaiasson m.fl beskriver: ”(...) samtalsintervju ger större utrymme för interaktion – samspel – mellan forskare och intervjuperson än frågeundersökning” (2007, s.283). Frågornas innehåll, formuleringar och ordningsföljd varierades och gav oss möjlighet till uppföljningsfrågor beroende på hur

dialogen med pedagogerna utvecklade sig. Vi försökte att utforma frågorna så att de var tydliga och lätta att förstå.

4.2.2 Informantintervjuer

Vi har valt att föra ett interaktivt samtal mellan oss och de intervjuade pedagogerna. Genom att vi medvetet har erhållit relevanta förkunskaper inom ämnet så har detta bidragit till vad Stukat nämligen menar att veta vad syftet är med intervjun och vilka frågor som vi anser är av betydelse att ställa (2005). Esaiasson m.fl (2007) skriver att skillnaden mellan en informantundersökning och en respondentundersökning är att den första har i syfte att skildra hur någonting verkligen fungerar eller undersöka hur någonting har hänt, medans respondentundersökningens syfte är att undersöka svarspersonens egna tankar i ämnet (s.258).

Genom vårt metodval så får vi uttömmande svar och informanternas personliga erfarenheter och tolkningar kring våra frågeställningar.

4.2.3 Observation

Detta är ett ytterligare sätt som datainsamlingsmetod för en kvalitativ studie. Observation kan vara ett lämpligt sätt att ta på reda på vad pedagogerna gör, inte bara vad de säger att de gör (Stukat, 2005, s 49) . Observation betyder enligt Esaiasson m.fl, *uppmärksamt iakttagande*. Författaren menar att det är *vad folk gör* som står i centrum och inte *vad folk säger* (2007, s. 344). Via observationer så belyses det undersökta ämnesområdet på ett specificerat sätt. Vilken observationsmetod man ska använda beror på vilken typ av frågeställning man har. Data kan erhållas via deltagande observationer där data antecknas som exempelvis fältanteckningar. Forskaren deltar i gruppen som studeras. Strukturerade - deduktivt, man vet vad man tittar efter.

Vi undersökte två olika sätt att observera pedagogerna under lektionstid med tanke på hur undervisningen ser ut för de nyanlända i en förberedelseklass. Ett sätt var att vara iakttagande observatörer, så kallade direktobservationer. Vi antog rollen som passiva observatörer och deltagarna var medvetna om att de blev observerade av oss. Andra sättet var att vi under undersökningen delade på oss för att följa med två olika pedagoger till deras lektioner så att vi aktivt kunde delta för att observera deras förhållningssätt utan att de var medvetna om detta. Observationerna i denna studie syftar till att observera pedagogernas förhållningssätt, undervisning och ett komplement till intervjudata. Esaiasson m.fl, menar att deltagande observationer kan kombineras med intervjuer för att få en bättre förståelse av studiens ämne (2007, s. 344 – 345).

4.2.4 Textanalys

Det kallas också innehållsanalys eller dokumentanalys, annan viktig metod att söka kunskap som Stukat belyser i sin bok är att analysera särskilda texter till exempel material från internet, läroplan, läromedel och det kan vara bilder mm (Stukat, 2005, s 53).

Kvalitativ textanalys: innebär intensivt arbete med ett mindre antal texter. Text kan här betyda någonting, som uppstått oberoende av forskaren där man beskriver ett händelseförlopp, men samma analytiska forskningsgrepp kan även användas när man arbetar med t ex öppna intervjuer. I stort så menar man att man konstruerar verkligheten till sin förståelse.

Huvudtolkningen i studien är hermeneutisk innehållsanalys, där vi gör en analys och en beskrivande sammanställning av vad det är som visar sig via det insamlade material och dess innebörd. Det insamlade materialet utgörs av läroplanen, läromedel och allt materialet som finns tillgängligt i klassrummet. Råmaterialet analyserades och vi valde det som var mest relevant för studien.

4.3 Urval

I detta avsnitt redogörs för hur undersökningsgrupperna har valts ut. Det empiriska materialet är insamlat från två olika skolor i två kommuner som båda har förberedelseklasser. Skolorna undervisar olika åldersgrupper från förskoleklass, år 1-6 samt år 6-9. Vår undersökning är ett s.k. bekvämlighetsurval och bygger på våra kontakter inom verksamhetsförlagd utbildning som skedde under studietiden på lärarprogrammet. Vårt syfte är att samla in information och data för att kunna fastställa en kvalitativ beskrivning av sex pedagoger som är verksamma i förberedelseklasser och utifrån hur de tolkar sin verksamhet och vad de gör. Målet är att få så stor variation som möjligt. Fördelarna med två olika kommuner var att vi kunde se likheter och skillnader på deras undervisning och metoder.

Undersökningens population var pedagoger med samma utbildning, flerspråkiga, med varierade åldrar och olika bakgrunder. Det fanns en stor variation på hur många år de var verksamma i arbete med förberedelseklasser.

4.3.1 Trovärdighet

Undersökningen har genomförts med sex pedagoger som arbetar med nyanlända elever i förberedelseklasser. De är anställda i två kommuner. Vi har utgått från ett strategiskt urval som Essaiasson m.fl poängterar i sin bok ”Strategiskt utvalda fall är visserligen inte representativa för populationen som helhet i alla dessa detaljer, men genom att analytiskt generalisera resultaten till en teori lyfter man fram allmängiltiga aspekter som kan förväntas säga något väsentligt som också övriga närliggande fall i populationen” (Essaiasson m.fl, 2009, s182). Vi kommer härmed att presentera våra intervjuade pedagoger genom att ge dem fingerade namn. Skolorna får även de fingerade namn. Vid tillfrågandet av intervjupersoner var det också viktigt att visa etiska hänsynstaganden. Vi följde vetenskapsrådets forskningsetiska principer (www.vr.se, 2012-03-26) och följande krav hade vi att förhålla oss till:

Informationskravet

Det finns krav på oss att informera informanterna om vad uppgiften består av innan vår insamling av den empiriska insamlingen påbörjas. Vi informerade alla våra informanter om deras roll i vår studie och information om att det är frivilligt att ställa upp på våra intervjuer diskuterade vi via telefonkontakt med samtliga informanter. De var alla medvetna att de kunde avbryta sin medverkan om de önskade detta.

Samtyckeskravet

Detta krav innebär att informanterna ges en möjlighet till att själva bestämma om sin medverkan och bestämma tid och plats. Forskaren skall inhämta uppgiftslämnares och undersökningsdeltagares samtycke. Alla deltagande pedagoger som medverkat i vår studie har haft rätt att självständigt bestämma, om hur länge och på vilka villkor de skall delta. Alla våra intervjuer genomfördes på respektive arbetsplats.

Konfidentialitetskravet

Informanterna som har deltagit i vårt arbete har alla blivit informerade att alla uppgifterna är konfidentiella och att alla namn är anonymiserade. Vår uppgift är också att se till att ingen av dessa personer kan bli igenkända.

Nyttjandekravet

Allt insamlat material och alla uppgifter kommer att endast användas i det syfte det från början hade och utifrån den information informanterna delgivits då dessa godkände sin medverkan till denna studie.

4.4 Reliabilitet, validitet och generalitet

Här beskriver vi de relevanta kopplingarna till reliabilitet, validitet och generalitet. Vi har med hjälp av den kvalitativa metoden undersökt det vi har syftat till att undersöka. *Reliabilitet* innebär tillförligheten i undersökningen. *Validitet* betyder att det man undersöker är trovärdigt. *Generaliserbarhet*, dvs. för vem gäller resultatet. (Stukat, 2005, s. 125)

Vi har samlat in empiriskt material som svarar på våra frågeställningar samt vårt syfte. Tillförligheten har förstärkts genom att vi har undersökt det vi uppgett. Tillförligheten kan översättas som mätinstrument, där menar Stukat att det alltid finns osäkerhet för feltolkning av valda material i en undersökning. Stukat diskuterar reliabiliteten och definierar den med att den är ”mätningens motstånd mot slumpens inflytande” (2005, s.125).

Vidare menar att validitet är svårfångat och mångtydigt men ändå grundläggande för undersökningens värde. Forskaren bör fråga sig flera gånger: ”Undersöker jag det som jag verkligen vill undersöka?” (2005, s.128). Detta begrepp är mångtydigt men i vår studie handlar det om att få respondenterna att svara ärligt. Att man inte svarar ärligt kan bero på att man inte har förtroende för intervjuaren. Vi har skrivit, läst igenom och strukit frågor för att våra frågor skall vara väl anpassade till vårt ämne.

4.5 Beskrivning av Regnbågsskolan och informanterna

Detta är en skola som består av två arbetslag med elever i årskurs 6-9. På den här skolan finns det ca: 300 elever. Verksamheten omfattar förberedelseklasser och modersmålsundervisning. Förberedelseklasserna på Regnbågsskolan hade en god tillgång på flerspråkig personal. Undervisningen är indelad i tre steg som de kallar för trestegsplanen. Varje steg innehåller undervisning förlagd i förberedelseklass samt undervisning i mottagande klass.

- Första steget
Inriktad på trygghet, sociala kontakter samt en introduktion i det svenska språket.
- Andra steget
En successivt höjd nivå på språkundervisningen i FBK- klassen samt ökad integrering i mottagande klass.
- Tredje steget
Undervisning i svenska som andraspråk och studiestöd på modersmålet.

Bedömning av elevens språkkunskaper görs i FBK genom olika tester och prov. Varje steg innehåller ett antal tester samt ett slutprov. För att komma vidare till nästa steg krävs ett godkänt slutprov. Samtliga tester och slutprov arkiveras i en personlig portfolio som eleven tar med sig vid utskrivning från FBK. På den här skolan skickade vi ut våra frågeställningar i förväg. Vi intervjuade fyra pedagoger som är verksamma i den här skolan.

Pedagogen Sanna

Hon har arbetat som lärare i 24 år och är högstadielärare. Hon har även utbildat sig som lärare i svenska som andraspråk. Hon är flerspråkig och behärskar engelska, svenska och spanska.

Hennes elever är årskurs 6 i svenska som andra språk. Hon är också verksam som biträdande rektor.

Pedagogen Hanna

Hon har arbetat i sex år som lärare och är lågstadielärare. Hon har även utbildat sig som lärare i svenska som andraspråk. Hon är flerspråkig och behärskar tyska, franska, engelska och svenska. Hon är verksam med förberedelseklasser och har elever mellan 12 – 16 år gamla.

Pedagogen Amina

Hon har arbetat som lärare i två år och är högstadielärare. Hon har även utbildat sig som lärare i svenska som andraspråk. Hon arbetar i en förberedelseklass och har varit verksam i den sedan sin examen. Amina är ung och flerspråkig och hon behärskar svenska, persiska och engelska. Hon är verksam med elever mellan 12 – 16 år gamla.

Pedagogen Ling

Hon har 28 års erfarenhet av verksamhet med elever. Hon har en lärarexamen från sitt hemland men ingen från Sverige. Hon är flerspråkig och behärskar thailändska, engelska och svenska. Hon är verksam med elever mellan 12 – 16 år gamla.

Alla pedagogerna växlade mellan de språk de behärskade, när behov uppstod.

4.6 Beskrivning av Solhagaskolan och informanterna

Detta är en grundskola F-klass - årskurs 6, grundsärskola 1-6, förberedelsegrupp 1-6 och språkklass. Skolan har ca: 400 elever. Skolan har flerspråkig personal. Frågorna skickades inte ut i förväg till dem men vi meddelade dem via telefonkontakt vilket ämne vi skulle samtala om. Här intervjuade vi två pedagoger.

Pedagogen Lisa

Hon har arbetat i 8 år som lärare och är lågstadielärare. Hon har arbetat med flyktingbarn i många år men utbildade sig till lågstadielärare 2001 och har utbildat sig i svenska som andra språk. Hon är flerspråkig i svenska, engelska, tyska och spanska. Hon är verksam i förberedelseklasser med elever i årskurs 1 – 6.

Pedagogen Lars

Han har arbetat som lärare i 11 år och är lågstadielärare. Hans elever är verksamma i förberedelseklass i 9 år. Han är också utbildad i svenska som andra språk. Han är flerspråkig i finska, engelska och svenska. Han är verksam i förberedelseklasser med elever i årskurs 1 – 6.

Pedagogerna arbetar efter ESOL:s direktiv. Lars har växt upp och arbetat i Nya Zeeland som lärare i en internationell skola. Han har introducerat ett arbetssätt baserat på kunskap av hans tidigare erfarenheter av arbetsmetoder som han har utövat i Nya Zeeland. De kallar det för de 7 punkterna för undervisning och inläring för andraspråks elever enligt ESOL Online.

Genom att integrera följande sju principer i planeringen och genomförandet av din undervisning, oavsett ämne, kommer det att leda till att andraspråkselever i högre grad utvecklar ämneskunskaper parallellt med att de utvecklar sitt svenska språk:

1. Lär känna dina elever, deras språkliga och kulturella bakgrund, deras tidigare erfarenheter och kunskaper.

Vad vet du om dina elevers språkkunskaper? Vilken kunskapsnivå befinner de sig på? Planera undervisningen utifrån deras förkunskaper.

2. Undervisningens mål kan formuleras utifrån ämneskunskaperna och de språkliga kunskapskraven för eleverna.

Vilka språkkunskaper behöver eleverna? Har eleverna kännedom om undervisningens mål?

3. Målen skall vara synliga och tydliga i praktiken för eleverna.

Se till att lektionerna är begripliga för varje elev. Planera din undervisning så att alla elever deltar aktivt. Se till att nå alla elever.

4. Gör det abstrakt med konkreta uppgifter för att öka elevernas förståelse.

Använd begrepp i konkreta sammanhang.

5. Skapa ett akademiskt språk för att ge eleverna möjligheter för autentisk språkanvändning. Ge eleverna möjligheter att förstå, tillägna sig och använda sig av det ämnesspecifika språket.

6. Hitta balansen mellan receptiv och produktiv språkanvändning vid varje undervisningstillfälle.

Se till att dina elever ges möjligheter till att lyssna, tala, läsa och skriva vid varje undervisningstillfälle

7. Arbeta med olika strategier för undervisning, utvärdering och självbedömning.

Möjligheter till att kunna reflektera över eget lärande skall ges via olika redskap.

(2012-04-16, kl: 14:16)

4.7 Genomförande

Vi inledde vår studie med att per telefon kontakta Sanna och Lisa, pedagoger som vi lärde känna under våra VFU – perioder. Pedagogerna upplystes om vårt ämne och vi kom överens om att skicka våra frågeställningar till Sanna via mejl när de var färdiga. Lisa fick inte reda på frågeställningarna i förväg, detta för att undersöka två olika metoder av insamling av materialet. Samtliga intervjuer gjordes i de verksamheter som intervjupersonerna arbetar i, vilket betyder att de alla var i en bekant miljö under intervjusituationen. Fördelen med att intervjupersonen intervjuas i en bekant miljö kan vara att personen i fråga känner sig bekväm och därigenom också har lättare för att samtala ”fritt”. Vi har spelat in alla intervjuerna och antecknat. Fördelarna med att spela in samtalen är att man kan dokumentera allt och få ut ny information för att välja ut det som passar vår studie.

Pedagogen Sanna intervjuades enskilt. Detta för att hon är en person som innehar stor information på grund av hennes stora intresse för de nyanländas villkor till integration i skolan. Hon engagerar sig för de nyanlända eleverna politiskt på sin fritid. Intervjun tog ca: 1 tim.

Pedagogerna Hanna och Amina intervjuades samtidigt och tog ca: 45 minuter och deras svar gav oss möjlighet till nya frågeställningar. Vi följde med dem på två av deras lektioner för att observera deras

arbetssätt samt att detta gav oss möjlighet att kunna analysera det materialet som fanns tillgängligt i klassrummet.

Pedagogen Ling tog tid från sin egen planering och intervjun tog ca: 20 minuter. Vi fick följa med Ling på en av hennes lektioner. Alla observationer ägde rum i Regnbågsskolan. Vi gavs ingen möjlighet till att observera pedagogernas undervisning på Solhagaskolan. Pedagogerna Lisa och Lars intervjuades samtidigt och detta tog ca: 30 minuter.

Enligt Essaiasson så kartlägger man människors uppfattningar inom ett område för att utveckla begrepp och definiera kategorier via samtalsintervjuundersökningar (2007,s 259). Därefter transkriberade vi intervjuerna och observationerna med hjälp av det insamlade materialet från våra fältanteckningar på pedagogernas svar utifrån de frågeställningar vi ställde och med hjälp av det inspelade materialet. Innehållet klassificerades utifrån vad som var mest relevant för vår studie.

4.8 Forskningsetik

”Etik handlar om att bygga upp, stimulera och hålla vid liv en medvetenhet och en diskussion om hur man bör handla. Även om vissa frågor som rör etik måste regleras formellt handlar etik inte endast om lagar och regler. Etiska aspekter är särskilt viktiga i forskningen eftersom den på lång sikt har stor påverkan på samhället”(www.vr.se, 2012-03-26). Vi vill skydda alla lärarnas integritet därför kommer vi inte att använda deras riktiga namn för att de ska få vara så anonyma som möjligt. När pedagogernas namn nämns så kommer namnen att vara pseudonymifierade. Skolornas namn kommer att vara pseudonymifierade när de nämns i vår studie. De medverkande pedagogerna har meddelats att alla data behandlas konfidentiellt.

5. Resultat och analys

Här nedan presenteras vårt resultat utifrån våra intervjusvar samt observationer. Vi redogör för den hermeneutiska innehållsanalysens sammanställning av informanternas upplevelser samt tankar som resulterar i en del av det material som vi har samlat in. Textanalysen utgick från det insamlade råmaterialet samt observationer av klassrumsklimatet. Informanterna gav oss tillgång att leta efter material på deras ”loggsida”. Vi fick en bred information av deras strategier, metoder och deras eget skapat material till sin undervisning.

Vi har valt en kategorisering av resultatet utifrån våra intervjuteman, för att besvara våra frågeställningar. Dessa är: språket som ett redskap för integration, vägen till integration via förberedelseklasser, undervisningsmetoder för de nyanlända eleverna och hinder och dilemman för integration för dessa elever. Vi har valt detta upplägg för att strukturera upp svaren utifrån våra frågeställningar, där problem, syfte och frågeställningar analyseras i resultatet med hjälp av val av teori.

5.1 Språket som ett redskap för integration

Alla pedagoger anser att det svenska språket har en stor betydelse för de nyanlända elevernas utveckling, lärande och integration. Språket anses vara en förutsättning till elevernas utvecklings framgång i skolan och samhället. Modersmålet främjar också inläringen av ämneskunskaper därför att eleverna inte längre behöver fokusera på att förstå språket utan kan istället koncentrera sig på innehållet. Därför är det viktigt

att lärarna samarbetar med modersmållärarna så att båda strävar mot samma mål. Då kan både svenska och modersmålet stärkas samtidigt som eleverna utvecklar sina ämneskunskaper.

”Undervisningen i ämnet modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om sitt modersmål. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Undervisningen ska bidra till att eleverna erövrar kunskaper om modersmålets uppbyggnad och blir medvetna om modersmålets betydelse för det egna lärandet i olika skolämnen. (Skolverket, LGR 11, s, 87)

Samtliga pedagoger framhåller modersmålets betydelse i undervisningen för den nyanlända elevens kunskapsutveckling vilket också överensstämmer med Gibbons (2006) andraspråksforskning. Sanna menar att vikten av att eleverna lär sig sitt modersmål underlättar inläringen av ett andraspråk. Under observationerna tog modersmålet en stark plats i undervisningen. Pedagogerna som undervisar i modersmålet är flerspråkliga och härstammar oftast från samma kultur som de nyanlända eleverna. Det visade sig dock att de flesta av modersmållärares egna kunskaper i det svenska språket var bristfälliga. För att kunna hjälpa eleverna med språkprocessen och ämneskunskaper behövs det svenska språket för att inte blockera eleverna. Alla lärare bör enligt Gibbons sträva efter att utveckla strategier som hela tiden utmanar och utvidgar elevens språk i olika kontexter (Gibbons, 2006, kap 4).

Nygren-Junkin hävdar att i dagens mångkulturella samhälle måste skolledare och skolpolitiker börja ta till sig vad forskarna säger om barns förmåga att utveckla språk och dess betydelse för deras kognitiva utveckling (Nygren-Junkin, publicerad i 3/2006-numret av språkvård). Vidare menar hon att den internationella forskningen visar att genom att man lär sig att läsa och skriva på sitt modersmål har det en positiv effekt i skriv- och läsförmågan på majoritetsspråket samt på elevens skolframgång i sin helhet(2011). Detta är i likhet med vad Lars menar nämligen att:” *Att varje språk är en gåva. Vi som pedagoger lägger vikt till modersmålets betydelse som varje enskild elev har med sig. Jag vet att forskning visar att det är bra för inläringen att ha goda kunskaper i sitt modersmål. Det är ju självklart att eleverna blandar modersmålet med svenskan medan de ännu håller på att lära sig båda språken samtidigt. Det krävs att jag samarbetar med modersmållärarna och kollar av var grunden ligger till varje enskild elev.*”

En annan aspekt som visade sig under observationerna var att gruppsamspelet spelar en stor roll i lärandets utveckling. Det sociokulturella perspektivet är grunden till undervisningen. Enligt Säljö(2000) som påstår att människor lär indirekt och direkt via samspel.

Hanna menar att man skall stötta sina elever på rätt tidpunkt. ” *Jag tänker väldigt mycket på att stötta alla mina elever på rätt tidpunkt. Eleverna måste stå på egna ben för att jag vill att de skall vara lika starka som de infödda eleverna. Min stöttning är därför jätteviktig!*”. Även pedagogen Lisa styrker detta genom att säga:” *Jag anpassar mitt språk beroende vem jag pratar med*”. Det är ju faktiskt pedagogens ansvar att ”*ligga lite före*” för att stötta eleverna i deras språkutveckling. *Mitt kroppsspråk är betydelsefullt när jag kommunicerar med dessa elever. Att rita och visa med kroppen ger eleverna ledtrådar. Ibland kan det bli lite fel...mina gester kan tolkas av eleverna på ett annat sätt än vad jag menar och då blir det lite komiskt och....ja....vi får skratta om det och det blir härliga diskussioner kring detta!* ”

Pedagogerna Hanna och Lisa försöker hela tiden att anpassa sina språk och stöttar elevernas språkutveckling genom att rita och visa med kroppen. Alla de pedagoger vi observerat förtydligar det svenska språket genom att använda sig utav gester och kroppsspråk. Detta för att underlätta de begrepp som introduceras och för att få en större förståelse till de nya orden. Gibbons menar att man leder eleverna mot nya färdigheter och begrepp som resulterar i att eleverna kan klara sitt andraspråk och uppgifter kring detta på egen hand. *"Det ett barn idag kan göra med stöd, kan hon eller han göra på egen hand i morgon"* (Gibbons, 2004, s.29). Eleverna befinner sig i den proximala utvecklingszonen enligt Vygotskij.

Vygotskij (1995) tillägger att man når den potentiella utvecklingszonen genom att samarbeta mellan lärare/elever, elever/elever samt pedagoger och vårdnadshavarna. Resultatet visar sig att eleverna behärskar nya kunskaper på egen hand. Pedagogernas roll ser man genom Scaffolding. Pedagogen Lars lyfter fram vikten av att se och förstå sina elever. *"Elever som inte kan kommunicera på grund av att de inte behärskar det svenska språket får problem med kompisrelationer och kan faktiskt bete sig antingen passiva...ja att de väljer att inte delta i undervisningen eller att de blir aggressiva. Vi som jobbar på FBK vet hur viktigt det är att man lär sig språket men i en lugn takt. Inte i en stressig miljö med 26 etniska svenska klasskamrater. Jag och Åsa har läst svenska som andra språk och med hjälp av denna kunskap så kan vi stötta våra elever i deras språkutveckling på bästa sätt. Jag värderar deras kultur och vet hur viktigt det sambandet är....språk och kultur hör ju ihop..."*

Resultatet visar att alla intervjuade pedagoger i denna studie anser att kultur och språk hänger ihop och alla värderade de sambandet mellan språk och kultur. De anser att modersmållärare måste ha goda kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället för att kunna hjälpa eleven med språket och ämnens kunskap. Detta för att eleverna skall ges tillfälle att ge utlopp för vad de kan utan att blockeras av att inte prata tillräckligt bra svenska och det ger eleverna ett stärkt självförtroende och ökad studiemotivation.

Enligt Amina är hennes arbetsuppgift att vara en god förebild för sina elever så att detta kan locka fram elevernas intresse för undervisningen. *"Jag har lätt att nå mina elever eftersom vi har något gemensamt. Jag talar om för mina elever att jag är född i Iran men att jag kom till Sverige med min familj när jag var liten flicka. Jag är ett bra exempel på att jag har lyckats i Sverige. Jag är inte etnisk svensk och jag tycker att det är viktigt att eleverna får möta alla olika sorters människor i skolan. Jag och dem har språket gemensamt eftersom svenska inte är vårt modersmål. Jag tror att det är därför som jag kan nå eleverna bättre än mina kolleger som är etniska svenskar. Jag har märkt att de lyssnar på mig på ett annat sätt....ja...kanske att de är mer intresserade av min undervisning eftersom vi har något gemensamt"*.

Pedagogen Ling förklarar att: *"Jag tycker att jag ger mina elever tid till att lära sig svenska. Jag får inte stressa dem eftersom jag själv har fått erfara hur det är att lära sig att tala svenska. Jag kommer ihåg att det var konstigt i början...ja lite svårt alltså...Jag behövde tänka efter i lugn och ro...svenska språket tar tid att lära sig. Jag stöttar mina elever så mycket jag bara kan. Jag vill gärna att de skall försöka själva väldigt mycket men om de fastnar eller det känns svårt då hjälper jag till med språket. Jag säger ofta" Titta på mig...kan jag så kan du också" .Jag vill sporra dem...för visst kan de alla lära sig att tala svenska...och de vill de också!"*.

Pedagogen Sanna menar att språket måste ges tid att växa fram. *"Jag ger mina elever tid att lära sig språket. Jag vet hur viktigt det är för dessa elever att starta sin språkresa i FBK. Jag vet att det finns skolor som slussar in de nyanlända i ordinarie klasser från början och då ställer jag frågan: Hur tänker*

man då? Dessa elever sitter säkert alldeles tysta på lektionerna eftersom de inte fattar någonting och kanske också finns det pedagoger som inte förstår hur man på rätt sätt stöttar dessa elever. Det är ingen bra lösning alls!”.

Betydelsen av att ge sina elever tid när de behärskar språket är enligt Mårtensson (2010) ett sätt att närma sig språket och ny kunskap genom att tillsammans med sina elever hitta strukturen i språket och anpassa detta till varje individs utvecklingsnivå. Beroende av elevernas bakgrunder så möter dessa elever utmaningar som härstammar att de tillsammans med sina lärare saknar gemensamma erfarenheter och referensramar. Pedagogernas uppgift blir här att bygga upp en gemensam mötesplats tillsammans med sina elever (a.a.). Samtliga pedagoger i studien är medvetna om detta och arbetar mycket med olika kommunikationssätt som är individanpassade till varje elev. Pedagogerna utgår från konkreta situationer till svårare situationsbundna kontexter där språket blir mer avancerat.

5.2 Vägen till integration via förberedelseklasser

Fördelen med förberedelseklass som lyftes fram av samtliga pedagoger är att eleverna socialiseras in det svenska samhället med hjälp av det svenska språket som eleverna får lära sig i en trygg miljö på deras villkor. Pedagoger som arbetar med de nyanlända eleverna är flerspråkiga och detta ger en förståelse för vad varje elev har med sig. Detta underlättar för pedagogerna att utgå från elevernas tidigare kunskaper samt elevernas bakgrund och underlättar planeringen för undervisning som stödjer de nyanländas språk- och ämnesinläring.

Gibbons tydliggör att man bygger vidare på elevernas bakgrund med hjälp av kursplanen och pedagogernas stöttning vilket ger möjlighet att eleverna ”övertar” ansvaret för de nya kunskaperna (2006).

Skolverket menar ” Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts”. (Lgr11, s, 239). Enligt Lisa: ” Förberedelseklasser ser jag som en bro mellan det första språket, kultur och bakgrunden som varje elev har med sig i bagaget. Jag har kunskaper och insikt hur lärandet på ett andraspråk går till. Som pedagog måste jag veta hur och varför man arbetar språkutvecklande med dessa elever. Det jag har lärt mig under många års erfarenhet i FBK samt mitt arbete med flyktingbarn är att modersmålet är en grund till andraspråket för att bygga vidare det svenska språket. I min klass kommer några modersmåls lärare som hjälper och stödjer eleverna med detta.”

Lars menar att man berikar de nyanländas språk tillsammans med klasskamraterna och de vuxna som arbetar i skolan. ”Samspelet mellan eleverna berikar deras språkutveckling men om jag till exempel har en grupp med elever från samma land då kan detta bli negativt för språket. Vad jag menar är att de kanske inte anstränger sig för att prata sitt andraspråk och då måste jag anstränga mig mera för att uppmuntra dem till att prata svenska”. Av alla de pedagoger vi har intervjuat anser samtliga att de nyanlända eleverna ska lyftas fram som en resurs. Ling menar att: ” Mina nyanlända elever ser jag som viktiga resurser i vårt samhälle, jag tycker att de berikar det”.

Samtliga pedagoger vill understyrka vikten av lärande i ett kommunikativt samspel där öppna diskussioner och grupparbeten ligger till grund för varje ämnesinläring. Sanna anser att det är viktigt att arbeta varierat och genom att arbeta med övningar i grupp eller par så blir faktiskt eleverna tvungna att uttrycka sig och det resulterar att de använder sig av det svenska språket som redskap för sin

kommunikation. Även Lars menar att genom att arbeta tillsammans så stöttar eleverna varandra och detta gynnar deras inläring. Samtliga av pedagogerna anser att pedagogernas roll i detta blir att stötta sina elever och reflektera över vilken sorts hjälp som varje individ behöver. Samspel med andra människor är enligt den sociokulturella teorin central i undervisningen samt viktig för att eleverna skall komma vidare i sin inläring. Genom att använda det sociokulturella perspektiv i tolkning av detta resultat kan man se att när eleverna samspekar med varandra ökar deras förmåga och motivation till inläring. Säljö menar att eleverna utvecklas som mest i den närmaste utvecklingszonen enligt Vygotskij. (Säljö 2000).

Alla medverkande pedagoger anser att det är deras uppgift att hjälpa de nyanlända eleverna att komma in i det svenska samhället och de påpekar på vikten av att skriva in eleverna i en FBK samtidigt som en ordinarie klass för att underlätta elevernas integrering. Lärandet är socialt enligt det sociokulturella perspektivet och det är genom kollektiva processer samt kommunikation med andra människor som lärande utvecklas. (Säljö, 2000; Dysthe, 2003). I studien kan man se att pedagogerna visar ett stort intresse att underlätta elevernas integration i det svenska samhället via sin undervisning, förhållningssätt och olika kompetenser. Däremot visar det sig att dessa elevers ambitioner är stora och de är motiverade att lära sig det svenska språket för att lättare komma in i samhället. På Regnbågsskolan träffade vi elever/ungdomar som är mellan 14-16 år gamla och de behöver framgångsrika skolkarriärer som gynnar deras integrering. Detta i likhet med vad Bunar säger: *"För att kunna möta framtiden i det svenska samhället med någorlunda lika förutsättningar som deras "helsvenska" jämnariga behöver "invandrarbarnen" satsa allt de orkar på det svenska språket"*(2010, s.26).

Hanna anser att: *" Vi som arbetar i FBK fokuserar mest på elevernas bakom läggande processer som till exempel: Hur ser deras tidigare skolgång ut? Är eleverna traumatiserade? Är de ensamkommande? och andra svårigheter som de bär med sig"*. De flesta av pedagogerna anser att många av de nyanlända eleverna i FBK har med sig svåra upplevelser, det kan vara krig, att de är föräldralösa eller en annan kris. En placering i FBK är den bästa lösningen för dessa elevers start för att avlasta deras svårigheter.

Lars anser att: *" Vi hjälper och stödjer dessa elever inte bara med språket utan vi förbereder dem när de skall börja i ordinarielklasser för att de skall vara lika starka som infödda klasskamrater."*

Hanna säger att: *" Jag arbetar med ett interkulturellt förhållningssätt som en process till min undervisning som innebär att jag ser en samverkan mellan olika kulturer, där man genom samarbete berikar varandra"*. Amina säger: *" Min erfarenhet är att man stärker elevernas självförtroende genom att uppmärksamma deras ursprung. Självförtroendet växer genom att prata med eleverna om deras kultur, språk, religion, etnisk tillhörighet och andra saker"*. De två skolorna som medverkade i vår studie erbjuder modersmålsundervisning till de nyanlända eleverna. På de skolorna som har medverkat i studien erbjuder modersmålslärarna studiehandledning till eleverna eftersom vissa elever inte har tillräckliga kunskaper i svenska och kan därför få hjälp på sitt modersmål.

Lisa menar att *" Vi som pedagoger har ansvar att ge vikt till elevernas modersmål. Vi stöttar eleverna genom att erbjuda modersmålslärare i olika lektioner i FBK. Mina elever får dagligen beröm och jag märker att detta påverkar deras självförtroende. Jag har pratat med modersmålslärarna om detta och även de tänker på att berömma eleverna dagligen. "*

Amina påpekar att: *" Språket och identitet går hand i hand, om en elev är stolt över sin kultur och identitet självklart blir han/hon modig språkligt och de kan uttrycka sig lika starkt i sin andraspråksutveckling."*

5.3 Undervisnings metoder för de nyanlända eleverna

Det framkom vidare i vår studie att i mötet med de nyanlända elevers undervisning måste det finnas en bra struktur och variation i planeringen och pedagogerna spelar här en stor roll. Under våra observationer noterade vi vikten av att ha genomgångar med eleverna inför varje lektion. Detta för att eleverna skall känna sig delaktiga och att man kan lägga upp undervisningen på en individuell nivå. Pedagogerna på Solhagaskolan arbetar mycket praktiskt med sina elever. Eleverna befinner sig på olika stadier i sitt lärande och det krävs lyhörda pedagoger som uppmärksammar detta. Enligt FN:s barnkonvention skall alla barn ha rätt till utbildning och undervisningen ska syfta till att alla barn skall utvecklas och ges möjligheter till detta.

Lars påstår att: ” När jag planerar min undervisning så måste jag vara strukturerad för att skapa trygghet hos varje elev. Min struktur hjälper de elever som har svårigheter i det svenska språket att lättare förstå hur kommande steg ser ut.” Vidare menar han att: ”Det krävs att jag har en noggrann förberedelse inför varje lektion. Min variation måste vara bred till exempel via samtal med eleverna. Min uppgift är att se till att mina elever förstår ämnens innehåll annars blir undervisningen meningslös. Jag måste uppmuntra varje elev att vara aktiva och inte tappa lusten till att lära”.

Hanna styrker det som Lars menar och hon tillägger att det är genom samtal och att ställa frågor som man ökar elevernas möjligheter till inläring. Vidare menar hon att det är viktigt att följa upp och samtala med eleverna för att pedagogerna själva skall försäkra sig att deras elever förstår ämnesinnehållet.

Ling påpekar att: ” Alla elever är olika och därför lär de sig på olika sätt! Jag som pedagog måste väcka elevernas motivation till lusten att lära. Min undervisning måste innehålla variationer på detta så att varje elev får det som de behöver”. Pedagog Sanna och Lisa lyfter vikten av att vara tydlig med mål och syfte. Eleverna behöver få veta syftet med varje lektion för att vara säkra på vad som förväntas av dem, vilket pedagogerna menar att det är vårt ansvar att låta varje elev komma till tals och uttrycka sig fritt med egen förmåga. Alla anser att variationen mellan abstrakt och konkreta material är viktiga i undervisningen. Pedagogernas tankar om olika läromedel och råmaterial för att undervisa i FBK är det fritt att tillgodose vilket material man själv anser är relevant för sina elever för att de ligger på olika nivåer. Lisa tillägger att det är viktigt att skapa trygghet för eleverna i undervisningen. ”Jag ser till att eleverna varje dag får göra samma sak. Jag startar min lektion med en gemensam genomgång som... ja...den ser faktiskt likadan ut varje dag. Jag gör detta för att skapa en trygghet. Vad är det då jag gör? Jag börjar med att prata om vilken dag, vecka, månad och vilket år det är. Eleverna upprepar vad jag har sagt. Jag använder mig av rim, ramsor och mycket sånger.

Mårtensson menar att man via sånger underlättar för eleverna att lära sig språkets grammatiska mönster. Språket skall kännas betydelsefullt för individen och det måste kännas angeläget. Variationer med hjälp av estetiska verktyg skapar intryck för elevernas språkinläring (Seminarium, 2011).

Hanna tillägger att eleverna är väldigt öppna och man får väldigt bra kontakt med dem. Vidare anser hon också att det är bra att samarbeta mellan vårdnadshavarna och alla involverade pedagoger. ”Den negativa delen med vår undervisning i FBK är att det finns cirka 18 elever i varje klassrum och de ligger på femton olika kunskapsnivåer. Elevernas inskolning i FBK varierar från att vissa kommer in i starten medans andra kommer under olika perioder under alla terminerna på året. Det är vårt ansvar som pedagoger att anpassa vår undervisning i olika ämnen så att det passar alla dessa elever”.

Det pedagogiska ramsystemet som pedagogerna följer är den egna lokala planeringen och kursplanen i svenska som andraspråk. Skolverkets kursplaner måste ligga till grund för undervisningen i alla ämnen oavsett om det är för FBK:s elever eller de ordinarie eleverna i de ordinarie klasserna. Alla pedagoger hävdar i vår studie att det är viktigt att arbeta individualiserat med sina elever som anpassas efter elevernas utvecklingsnivåer. Detta i enlighet med vad Dysthe och Gibbons menar med Scaffolding där pedagogerna stöttar varje individ utifrån sin utveckling via individualisering (1996 och 2002).

Enligt Amina: *När mina elever förstår det abstrakta underlättar det om jag utgår från elevernas egen vardag och tidigare erfarenheter.* Detta i enlighet med vad Illeris nämner om innehållsdimensionen, drivkraftsdimensionen och samspelsdimensionen. Detta samspel integreras med individens tidigare lärande. Drivkraftsdimensionen är ett väsentligt och integrerat element i allt lärande påpekar han. Alla deltagande pedagoger understryker att elevens lust och intresse ger lärandet ett känslomässigt innehåll och ger en läromässig utmaning i olika lektioner.(2007). Sanna menar att” *Samtliga lektionsinnehåll måste vara avstämda med den tidigare erfarenheten som varje elev har med sig. Jag menar identiteten, kulturen, religion och annat som bidrar till elevernas framgångsrika lärande. Med tanke på att lärande som en process fortlöper framåt.*”

Vidare menar Amina att: *”Detta betyder att jag som pedagog ger varje elev återkoppling till vad som är bra och vad som är mindre bra. Återkopplingen är betydelsefull inte bara för eleverna utan även för mig. Detta måste ske kontinuerligt mellan pedagoger och sina elever. Även Lisa nämner att återkopplingen är värdefull. Vad har gått bra? Vad har gått mindre bra? Var ligger felet? Är det hos pedagogen och dess undervisning eller hos eleverna? Det är viktigt att vi kompletterar varandra. Öppen diskussion är en bra metod att komma fram till vad varje elev känner för sin utveckling och vad den behöver utveckla mera.*

Sanna tillägger att: *Vi pedagoger har ofta fortutbildningar i svenska som andra språk och hur man undervisar i FBK. Vi bjuder in föreläsare till skolan samt att vi själva går på olika föreläsningar och kurser. Vi besöker även andra skolor för att se hur andra pedagoger arbetar med FBK. Det som är positivt med våra elever är att de känner sig trygga att fråga angående olika ämnen samt får möjligheten att på ett djupgående sätt förstå ordets betydelse. Jag menar att det är viktigt att lägga fokus på möjligheterna och inte på svårigheterna. Bekymren med vår undervisning kan vara att vi pedagoger inte uppfattar riktigt att eleverna förstår så lite som de egentligen gör.*

Sanna säger att hon använder olika metoder i sin undervisning, mycket kommunikation både muntligt och skriftligt. *”Vi använder oss av läromedel, till exempel: Nybörjarvägen, Vägen till Sverige och Nya vänner. Jag använder mig utav traditionell undervisning så att jag kan uppmuntra mina elever med deras grammatiska lärande. Vidare använder jag olika litteraturer, övningsböcker, filmer, med mera”.*

Alla deltagande pedagoger anser att undervisningens planering måste utgå från både ämnes- och språkmål i FBK. Målet anser de att varje elev skall utveckla rent språkligt och det går hand i hand med att tala, lyssna, läsa och skriva.

På Solhagaskolan använder man mycket av det praktiska i sin undervisning och det praktiska arbetet kan handla om att måla eller rita, baka eller odla grönsaker. Lars tillägger att: *”Jag använder mig mycket av kroppsspråket för att visa vad jag menar, som att exempelvis, jag är glad, jag hoppar, jag går eller springer.*

På Regnbågsskolan arbetar man mycket med grammatik. Dessa elever är äldre och man lägger ner mycket tid på grammatiska övningar. Sanna menar att man använder sig utav grammatiska övningar praktiskt för att bygga upp språkets strukturer. *”Jag använder mig utav grammatiska övningar praktiskt som relaterar till situationer som uppstår i deras vardag. Till exempel: Hur presenterar jag mig? Hur frågar jag expediten i butiken om hjälp med att hitta kläder?”*. Detta i enlighet med Illeris (2007) och Dysthe (2003) som påpekar att ett situerat lärande innebär att kunskap konstrueras i ett socialt sammanhang. Eleverna skaffar sig kunskap genom olika praktiska och teoretiska inlärningsaktiviteter i samspel med andra människor. Illeris menar att det är en samspelsprocess mellan den lärande och omvärlden.

Ling tillägger att: *”Dessa elever behöver träna mycket i sitt andra språk genom att uttrycka sig fritt i olika situationer. Det stärker deras ordförråd och underlättar att använda deras andraspråk i olika sammanhang”*. Illeris styrker detta med de olika tillvägagångssätten i undervisningen där eleverna utvecklar personliga egenskaper samt förståelse. Upplevelseinriktade tillvägagångssätt anser samtliga pedagoger i studien är betydelsefulla för elevernas läroprocesser.

Lars anser också att elevernas förkunskaper samt tankar bör vara en grund till planeringen för deras undervisning. Att utgå från elevernas intresse ger lust och möjligheter till att utveckla det andra språket samt lärandet.

Under observationerna la vi märke till att pedagogerna arbetar mycket med smågrupper. Detta för att eleverna befinner sig på olika kunskapsnivåer och för att de som kan ”lite mer” kan hjälpa sina klasskamrater som behöver det. Vidare anser pedagogerna att detta skapar trygghet för eleverna. En fördel med smågruppsarbete anser Lars är att man inte fokuserar på varje individs språkutveckling enskilt utan det är viktigt att alla kommer till tals i klassrummet.

Ling anser att man måste integrera eleverna i den övriga undervisningen så mycket som möjligt. Till exempel: att de är delaktiga i idrott, trä och sylvård och andra estetiska ämnen. *”Det ger eleverna trygghet att de känner sig som en del av skolan och inte står utanför”*. *Det blir svårt att låta dem integreras i alla ämnen där de har svårt att hänga med och därför räcker det med några enstaka ämnen. Det krävs en pluralistisk metod samt pedagogik till alla dessa elever”*.

Amina menar att målet för dessa elever är att de skall slussas ut och integreras i vanlig svensk klass så fort som möjligt. *”Våra elever skrivs redan från starten in i FBK samt en ordinarie vanlig klass”*.

Lisa tillägger att man redan från starten i en FBK skall arbeta medvetet med att förbereda eleverna med dessa förberedelser för integrering i den ”vanliga” klassen. *”Varje elev utvecklar här olika metoder och strategier som de behöver ha med sig till den ”ordinarie klassen”*. *Detta bidrar till deras utveckling samt lärande”*.

Sanna anser att klassrumsklimatet mellan eleverna och pedagogerna alltid kopplas till vad varje elev har med sig i bagaget samt hur pedagogernas strategier och metoder tillämpas i den kontextrika undervisningen där eleverna får stöttning och hjälp eller det som kallas för Scaffolding. Illeris ser precis som Vygotskij att lärande är två processer; en yttre som innebär någon typ av interaktion med omvärlden och en inre psykologisk där man införlivar de nya kunskaperna och färdigheterna med det man redan kan. Lärandet sker i olika miljöer, sammanhang och kontexter

5.4 Hinder och dilemman för integration för dessa elever

Alla deltagande pedagoger i studien anser att jobba med nyanlända elever kan vara svårt. Många av eleverna kommer från krigsdrabbade länder och andra traumatiska upplevelser. Pedagogerna anser även att det är ett stort ansvar hur man som pedagog ger rätta förutsättningar. Man ger dem trygghet genom att placera dem i en FBK. Sanna tillägger att: *”Det är inte lätt att ta hand om en tonåring som redan präglas en del i sitt liv i ett annat land. Självklart så skall vi inte ändra på dem utan vi skall stötta, hjälpa och förbättra deras livssituation. Jag måste ”plantera” varje individ med rätta förutsättningar så att de kan frodas och rota sig starkt in i samhället”*.

Lisas åsikt om hinder är att hon anser att många av eleverna blir kvar för länge i FBK och blir separerade från den ordinarie klassen. *”Jag blir förbannad när skolpolitiken pratar om att dessa elever är en extra kostnad som är onödig. Många hävdar att alla dessa pengar skall kunna ges till en ordinarie klass istället så att alla elever har nytta av dem. De anser att man inte behöver anställa extra stöd eller extra personal genom att ta bort FBK. Jag har utbildat mig i svenska som andra språk där jag har anskaffat kunskaper om ämnesteori, didaktik och praktiken som underlättar för mig och mina elever.*

Lars tillägger att många hävdar att risken med segregation där eleverna inte kommer i kontakt med andra elever från de ordinarielklasserna sker genom att placera dessa elever i FBK. *”Man måste från början skriva in eleverna i en ordinarie klass för att få en tillhörighet som främjar deras kunskapsinhämtning och identitetsutveckling i en social interaktion”*. Hanna tycker att klassificering för de nyanlända eleverna i en FBK är viktigt för våra elever. *”Vi lägger grunden till det svenska språket samt förbereder dem till vår kultur och vårt samhälle. Deras placering i FBK är inte pågrund av att de är mindre viktiga utan att det underlättar elevernas vardag till att integreras in i samhället. Dessa elever är inte mindre viktiga än sina svenska klasskamrater”*. Ling tillägger att: *”Det är skolans uppgift att förbereda alla elever oavsett vilken bakgrund man har med sig för det kulturella mångfalds samhälle vi lever i. Mångkulturalitet är en tillgång till vårt samhälle”*. Amina säger att många lärare har lägre förväntningar på FBK elever. *”När mina elever slussas in i den ordinarielklassen så har jag märkt att många pedagoger har lägre förväntningar på deras skolprestationer. Det är inte bra! Det handlar om alla barns rättigheter där alla barn är lika mycket värda oavsett bakgrund, kön eller religion”*.

Ling anser att en bra fördel med FBK är att alla elever får tillgång till studiehandledning som innebär att eleverna får kontinuerligt stöd i deras skolarbete på sitt modersmål. Det innebär att eleverna får pluralistiska studieplaner som individuella. *”Eleverna får samhällsinformation och kontakter inom arbetsmarknaden. Deras språkprocess stärks med hjälp av modersmåls lärarna”*. Vi arbetar så här för att ge våra elever trygghet och ordning i deras vardag.

Nihad Bunar lyfter fram att elever som placeras i FBK kan redan från början vara segregerade men det visar sig via hans egen forskning att dessa elever som har denna start inte har lika stora kunskapsluckor som de elever som slussas in i de ordinarie klasserna från början (2010). I FBK får eleverna stöd från olika håll, till exempel: pedagoger som undervisar i svenska som andra språk, modersmåls lärare och studievägledare.

Resultatet visade sig att alla deltagande pedagoger har utbildat sig i svenska som andraspråk . Svenska som andra språk skall utövas av alla personer som kommer i kontakt med andraspråkstalare enligt Gibbons. Hon anser vidare att de flesta pedagoger i ordinarie klasser inte har denna utbildning och det kan vara en nackdel att inte kunna stödja sina elever i deras språkutveckling med hjälp av dessa strategier

och metoder (2006). Detta i enlighet till vad Illeris menar med hinder mot lärande. En orsak till fellärande som vi fick vara med om under observationerna var att modersmåslärares egna kunskaper i det svenska språket är bristfälliga vilket resulterar i missuppfattningar mellan pedagogerna och eleverna. Dysthe menar att det är viktigt i en grupp av individer med "ömsesidiga skillnader" där man når en hög lärapotential genom att eleverna kommunicerar, argumenterar och kompletterar varandra. Det stärker och utvecklar elevernas tankeprocesser i sin inläring. (1996).

6. Diskussion

Här presenteras en diskussion av resultatet som jämförs med tidigare forskning i samband med problemformuleringen, syfte och frågeställningar. Vi kommer att redogöra med egna tankar och reflektera över vårt eget lärande. Vi kommer att delge våra egna förslag till fortsatt forskning.

Vilka möjligheter eller hinder skapar detta för de nyanlända eleverna?

6.1 Metoddiskussion

Metodvalet stod mellan att genomföra en kvalitativ eller en kvantitativ undersökning. Det som bäst motsvarade syftets frågeställningar var att samla in materialet via kvalitativ samtalsintervju, informantintervju, observation och textanalys inom utbildningsvetenskapen. Att kombinera intervju med observation valdes eftersom dessa två metoder ger olika men fullständig resultat. Observationerna blev kompletterande men det behövdes ytterligare tillfällen till att observera olika lektioner för att få en fullständig information på undervisningsmetoder.

En nackdel med studien är att den är begränsad mellan antal de två skolor som medverkade. Den omfattar två närliggande kommuner pga. av tidsmässiga skäl som är avgränsade av den tidsbrist vi fått att genomföra studien på. Ett bredare resultat skulle kunna ge andra infallsvinklar på studiens frågeställningar om intervjuerna hade genomförts med flera pedagoger i olika skolor i andra kommuner.

6.2 Resultatdiskussion

Utbildningsvetenskaplig forskning rymmer en mångfald av forskning om lärande inom utbildning och undervisning men brister i forskning kring förberedelseklasser och de nyanlända eleverna. I vårt empiriska material kan man läsa av ett huvudsyfte som är genomgående för alla de pedagoger som har medverkat i vår studie. Det handlar om ett gemensamt mål att förberedelseklasser är viktiga och de behövs. Samverkan mellan ordinarie klassen och förberedelseklassen är en viktig faktor som spelar en stor roll från första dagen för att de skall känna en tillhörighet. Bunar förespråkar om vikten av förberedelseklasser för de nyanlända elevernas utveckling samt integration i det svenska samhället som de tillhör. Bunar (2010) skriver vidare om liknande upplägg där han påstår att förberedelseklasser håller en hög kvalitet på sitt undervisningsklimat för de nyanlända eleverna. I en förberedelseklass får pedagogerna hjälp från modersmåslärarna och studievägledarna i sina planeringar på deras undervisningar. Målet med detta är att skapa en trygg miljö där eleverna känner sig trygga och får en mjuk start i sin svenska skolintroduktion. Vidare visar resultatet att de medverkande pedagogerna i första hand arbetar med det svenska språket som ett redskap till integration. Som enligt pedagogen Lisa som menar att i förberedelseklasserna så bygger man en bro mellan det som varje elev har med sig i bagaget och det nya landet med dess språk och kultur. Kulturmötet i skolan är en betydelsefull del av den kontext i vilket de utvecklar sitt språk och lär sig att läsa och skriva. Varje elev skall kunna nå så långt som det är möjligt och för de nyanlända så börjar deras kunskapsutveckling i en förberedelseklass. Det finns många som hävdar att de ovanstående faktorerna skall kunna ges tillfälle till i en ordinarie SVA klass och därmed

sparar skolorna in pengar på att inte ha förberedelseklasser. Forskning visar risken med segregation där eleverna inte kommer i kontakt med andra elever från de ordinarie klasserna men det framkom i vår studie att alla deltagande pedagoger betraktade vikten av att skriva in eleverna i en ordinarie klass för att få en tillhörighet som främjar deras kunskapsinhämtning och identitetsutveckling i en social interaktion. Vi måste prioritera denna minoritetsgrupp och det skulle vara bra med tydliga riktlinjer för undervisning.

Det vi kom fram till i denna studie är att språket är en viktig del av helheten i integrering av de nyanlända eleverna i samhället. Den vuxnes beteende, svarsbeteende, vägledning och engagemang är grundläggande för de nyanlända elevernas utveckling. Pedagoger skall utveckla och bidra till en positiv attityd och visa intresse för det svenska språket för att detta skall bana väg för deras integration in i det svenska samhället. Vi pedagoger måste ge de nyanlända eleverna förutsättningar att leva i samhället på samma villkor som andra elever som har svenska som modersmål.

En stor skillnad som vi funnit mellan det empiriska materialet och vad den tidigare forskning säger om integration för de nyanlända eleverna är att det sociokulturella perspektivet ligger som grund till all undervisning i FBK. Under observationerna märkte vi att pedagogerna jobbar mycket med smågrupper och där kan man förstå att pedagogerna känner att detta arbetssätt gynnar eleverna språkutveckling. Gibbons och Dysthe anser att via Scaffolding kan eleverna lättare hitta strukturen i det svenska språket så att det anpassas till varje individs utvecklingsnivå. Detta i enighet med vad Mårtensson påstår. Samtliga av de intervjuade pedagogerna är utbildade i svenska som andraspråk och detta underlättar för pedagogerna att hitta strategier och metoder som stöttar varje elev i sin utveckling. Detta i sin tur leder till att underlätta för elevernas integration i det nya landet.

Resultatet visade att pedagogernas undervisning varierade från både abstrakt och konkret samt att alla påpekade vikten av att utgå från elevernas förståelse i undervisningen. Vi anser precis som pedagogerna i studien att all inlärning bygger på förståelse, det är därför oerhört betydelsefullt att eleverna förstår vad de lär sig. Detta framkommer även i Gibbons (2006) forskning. Pedagogerna är noggranna med att ge eleverna återkoppling på vad de har lärt sig under dagen eller under veckan.

Syftet med att placera de nyanlända eleverna i förberedelseklasser är inte bara att de skall lära sig det svenska språket utan vi ser att all grund till integration ligger i förberedelseklasser, där förbereder man en del av den nya generationen till det svenska samhället. Eleverna ges möjlighet till att knäcka de sociala koderna och har lättare till att anpassa sig till med övriga klasskamrater som har svenska som modersmål. Vi instämmer med lärarna om att det måste vara väldigt svårt att kunna tillgodose samtliga elevernas behov. När vi läser läroplanen om att läraren skall utgå från varje enskild elevs förutsättningar och behov, upplever vi den som väldigt omfattande och att det saknas tydliga ramar. Vi menar att om läraren ska utgå från varje individs förutsättningar och behov innebär det att läraren innan eleverna påbörjar sin undervisning måste ta reda på allt om eleverna, deras inlärningssvårigheter, deras intressen, uppväxt, hemmiljö och deras omgivning. Utöver detta skall läraren även ta reda på hur eleven lär sig och vilken strategi som passar bäst.

De intervjuade lärarna uttrycker att de önskar att de kunde tillgodose elevernas behov men att det är omöjligt i praktiken eftersom det inte finns tillräckligt med resurser i skolan. Vidare anser vi att genom att informera alla elever i de ordinarie klasserna och deras vårdnadshavare om de nyanländas närvaro skapar detta i sin tur samhörighet och trygghet för alla.

6.3 Relevans för läraryrket

Vi anser att studiens fokusering är relevant för de nyanlända och alla som arbetar med de nyanlända eleverna. Sverige är ett mångkulturellt samhälle och vi pedagoger som arbetar med barn och ungdomar kommer i möte med elever med annan bakgrund. Vårt ansvar är att ta tillvara på varandras olikheter. Människor är olika och alla är lika mycket värda oavsett vad varje individ har med sig oavsett kön, etnicitet, religion, kultur och språk. En aspekt som framkommit i denna studie är att de nyanlända eleverna är Sveriges nästa generation och det är vårt ansvar som pedagoger att plantera in rätt förutsättningar till varje individ för att få ett starkt mångkulturellt samhälle. Detta kan gälla för både som individ och i politiken att ta tillvara på de nyanlända eleverna som en resurs och inte som ett problem.

6.4 Förslag till vidare forskning

Studien har väckt många tankar och funderingar kring de nyanlända eleverna och pedagogernas arbete till ett lärande för integration. Definitionen av vad en nyanländ elev är kan de flesta av oss men en bra fråga som kan ställas ” Hur länge betraktas dessa elever som nyanländ? Pedagogernas roll i lärandeprocesser som uppstår i förberedelseklasser i relation till integration? Detta är en annan viktig fråga som man kan forska vidare på. Forskningen kan koncentrera sig på att undersöka övergången från förberedelseklass till ordinarietklass och hur den går till. Det menas det pedagogiska och sociala. Vilka effekter har dessa faktorer för de nyanlända elevernas integration i det nya landet? Den interkulturella pedagogiska undervisningen som vi tidigare nämnt kan man undersöka ytterligare med vidare forskning. En annan viktig del som kan undersökas är lärarrollen i dessa flerspråkiga miljöer.

Referenslista

- Bjar, Louise. (2006), *Det hänger på språket*, Studentlitteratur AB
- Bunar, Nihad. (2001). *Skolan mitt i förorten*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposion AB
- Dysthe, Olga (red.) (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, Peter; Gilljam, Mikael; Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. (2007, 3: e upplagan). *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Gibbons, Pauline (2006) *Stärk språket stärk lärandet. Språk- och kunskapsutvecklande Arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Illeris, Knud (2007). *Lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Imsen, Gunn (2006). *Elevers värld*. Lund: Studentlitteratur
- Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Ladberg, Gunilla. (2000). *Skolans språk och barnets*. Lund: Studentlitteratur.
- Liberg, Caroline (2006). *Hur barn lär sig läsa och skriva*. Studentlitteratur AB
- Skolverket. (2008b). *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*, Stockholm
- Stukát, Staffan. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Säljö, Roger. (2000) *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma
- Vetenskapsrådet. (2007). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Vygotskij, Lev S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos AB

Rapporter

- Bunar, Nihad. (2010). *Nyanlända och lärande- En forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*. Vetenskapsrådets rapportserie 6: 2010. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Föreläsningar

- Nygren - Junkin, Lillian., (2006) publicerad i 3/2006- numret av *språkvård*. Föreläsning (2001-04-07) ”*Modersmål har vi allihopa - här med och där med*”.
- Mårtensson, Pernilla. (2011) Föreläsning. Göteborgs universitet. Pedagogien.

Internet

Principles of effective teaching and learning for English language learners (2012-04-16, kl: 14:16)

(<http://unicef.se/barnkonventionen>) 2012-04-18, kl: 13:21.

(<http://www.migrationsverket.se/download/18.478d06a31358f988845800023362/Aktuellt+om+april+2012.pdf>). 2012-04-18, kl: 13:30

http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.150335!Menu/article/attachment/11%2006%2027%20Spr%C3%A5ketlyfter_diagnos.pdf 24.04.2012 , kl: 14: 19

Skollagen

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-19851100_sfs-1985-1100/#K1

Bilaga 1: Intervjuguide för lärare

Vad är din yrkesbakgrund och din utbildning?

Har du utbildat dig i svenska som andraspråk?

Hur länge har du arbetat på den här skolan?

Vilken elevgrupp/er arbetar du med?

Hur många elever finns det i förberedelseklasserna?

Hur många nationaliteter finns det i förberedelseklasserna?

Behärskar du något annat språk än svenska?

Hur många lärare är ni i förberedelseklasserna?

Hur många timmar per dag har du dina elever?

Hur ser ditt schema ut?

Vad har du för direktiv angående undervisningen med de nyanlända eleverna?

Vad använder du för läromedel och metoder?

Arbetar du med integration och om ja, hur?

Hur ser du på elevernas möjligheter till integration?

Vad ser du för hinder gällande integration med förberedelseklasser?

Vill du tillägga något?

Bilaga 2

Vi observerade passivt en lektion under vårt besök på Regnbågsskolan och här följer en sammanfattning över innehållet:

Närvarande: 16 elever i åldrarna 14 – 16 år
3 lärare & 1 studievägledare

Schemat är tydligt skrivet på anslagstavlan och ser ut så här:

Tisdagen den 3 april 2012:

08.00 – 09.00 = Prov
09.00 – 09.20 = Rast
09.20 – 10.00 = Svenska och matte
10.00 – 10.20 = Rast
10.20 – 11.10 = Svenska och matte
11.10 – 12.10 = Lunch
12.10 – 13.10 = Svenska

Lektionens innehåll är en genomgång av vad eleverna har lärt sig om olika yrken som finns i världen. Man har utgått från elevernas egna intressen och kännedom om olika yrkeskategorier. Arbetet har pågått i två veckor och vid dagens genomgång finns skolans studievägledare till hands för att svara på frågor om de yrken som eleverna har diskuterat.

Man startar upp lektionen i helklass och lärarna ställer frågor som eleverna svarar på enskilt. Man tränar sig på att eleverna vågar och kan uttrycka sig inför sina kamrater, man diskuterar tillsammans, man argumenterar, man tränar sig på turordning och att lyssna på varandra.

Man har rollspel ” Gissa yrket ” där en elev sätter sig på lärarens plats längst fram vid katedern så att eleven inte ser vad läraren skriver på tavlan. Läraren skriver ett yrke som t.ex. pilot. Eleven skall nu gissa yrket med hjälp av tre ledtrådar som eleverna i klassen ger henne/honom. Man är noggrann att ge alla chansen att samtala. Pedagogerna uppmärksammar och ser alla sina elever.

De som stannar i klassrummet får diskutera och argumentera kring dessa påståenden:

Människor blir lyckliga av pengar.

Det är ok att ljuga.

Om du hittar en plånbok full med pengar lämnar du den till polisen?

(En flicka svarade utifrån sina erfarenheter: Polisen kommer att ta pengarna, det är bättre att ta dem själv.)

Vid slutet av lektionen så återkopplar läraren med frågan:

Vad har vi gjort idag?

Bilaga 3

På Regnbågsskolan delade vi på oss under en ett tillfälle av en lektion där eleverna delades i smågrupper. Här fick vi vara delaktiga under lektionen.

Undervisning i en förberedelseklass med de grammatiska strukturerna.

Läraren håller en lektion om grammatik med en grupp om sex elever i ett litet rum bredvid klasrummet. Dessa elever har varit i Sverige allt mellan en månad till sex månader. De börjar alltid lektionen med ett så kallad starthäfte där de skriver om grammatiska principer. Under denna lektion får eleverna träna på substantiv och verb, där de får komma på fem substantiv som börjar på bokstaven p och d och hur de böjs, t.ex. en penna många pennor och ett djur många djur. Eleverna får komma på dessa substantiv och läraren skriver dessa substantiv på tavlan. Sedan skriver eleverna substantiven på sina häften. Därefter får eleverna komma på fem verb som börjar på p och b, exempel d – duschar och p – pekar. Läraren skriver verben på tavlan och eleverna skriver dessa verb i sina häften. Läraren är positiv och hon stödjer och uppmuntrar eleverna till lärande. Viktigt att påpeka att läraren ser det positiva i varje elev och hon ger varje elev möjligheten att komma till tals.

Dagens schema som är skriven på tavlan ser ut så här:

Tisdag den 3-4-2012

08.10- 09.00 Prov/ordprov (50 min)

09.00- 09.20 Rast (20 min)

09.20- 10.00 Hörförståelse (40 min)

10.00- 10.20 Rast (20 min)

10.20- 11.10 Skriv/lästräning (50 min)

11.10- 12.10 Lunch (60 min)

12.10- 13.10 Egenarbete (60 min).